

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA

Spoločenstvo ako viditeľný znak pre novú evanjelizáciu vo farnosti

DIPLOMOVÁ PRÁCA

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA

Spoločenstvo ako viditeľný znak pre novú evanjelizáciu vo farnosti

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Študijný program: katolícka teológia (magisterský I. II. st., denná forma)

Študijný odbor : katolícka teológia

Katedra: Pastorálna teológia

Školiteľ : prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD.

Bratislava 2020

Bc.A Petr Both

Univerzita Komenského v Bratislave Rímskokatolícka
cyrilometodská bohoslovecká fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Petr Both
Študijný program: katolícka teológia (Jednoodborové štúdium, magisterský I.II. st., denná forma)
Študijný odbor: teológia
Typ záverečnej práce: diplomová práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Spoločenstvo ako viditeľný znak pre novú evanjelizáciu vo farnosti

Community as a Visible Sign for the New Evangelization in the Parish

Anotácia: Farnosť je spoločenstvo – communio – kultu, viery a lásky. Jedným z jej bytostných poslání je nová evanjelizácia. Práca predstaví realizáciu novej evanjelizácie z aspektu farnosti ako spoločenstva a jednotlivých spoločenstiev, ktoré na nej participujú. Najskôr ad intra, teda evanjelizačnú spiritualitu farnosti, a potom ad extra ako aktivitu navonok v troch oblastiach: riadna pastorácia, pastorácia pokrstených osôb, ktoré nežijú v súlade s krstom, a pastorácia nepokrstených a tých, ktorí nepoznajú alebo odmietajú Ježiša Krista. Zosumarizuje poznatky a ponúkne ich ako pastoračný príspevok k horlivejšiemu evanjelizačnému poslaniu farnosti ako spoločenstva.

Školiteľ: prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD.

Oddelenie: RKCMBF.Pa.BA - Katedra pastorálnej teológie, Bratislava

RKCMBF vedúci katedry: prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD.

Dátum zadania: 30.09.2019

prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD.

vedúci katedry

Dátum schválenia: 03.10.2019

.....

študent

.....

školiteľ

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som túto diplomovú prácu vypracoval samostatne, vedený radami a usmernením môjho školiteľa diplomovej práce prof. ThDr. Mariana Šurába, PhD. a s použitím uvedenej literatúry.

.....

Bc.A Petr Both

Pod'akovanie

Rád by som pod'akoval za pomoc môjmu školiteľovi prof. ThDr. Marianovi Šurábovi, PhD., ktorý mi poskytol dobré rady a jeho odbornú profesionalitu. Taktiež by som rád pod'akoval pani Jane Krškové, Miriam Bothové a jej manželovi Tomášovi Bothovi v ich pomoci technickej, ale i duchovnej.

ABSTRAKT

BOTH, Petr: *Spoločenstvo ako viditeľný znak pre novú evanjelizáciu vo farnosti* [Diplomová práca]/Petr Both. – Univerzita Komenského v Bratislave. Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta. Katedra pastorálnej teológie. – Vedúci práce: prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD. Komisia pre obhajoby: Katolícka teológia. – Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister katolíckej teológie. – Bratislava : RKCMBF UK, 2020

Sekularizácia je globálnym problémom, vďaka ktorej Európa prežíva hlbokú krízu, najmä v oblasti kultúry, umenia, náboženstva a morálnych hodnôt. Môžeme povedať, že táto kríza je výdobytkom tzv. postmodernity. Človek sa stále viac uzatvára pred svetom, pred skutočnosťou utrpenia, uteká od reality k predstavivosti o vlastnom vysnenom živote, ktorý má naplniť jeho bytie. Predmetom diplomovej práce bude poukázať na situáciu, v ktorej sa Európa nachádza a hlavne z pastoračného hľadiska nájsť vhodné riešenie, ako by sa mala radostná zvesť evanjelia dostať ku všetkým ľuďom a tak vytvoriť spoločenstvo, ktoré bude znakom a svetlom pre tento svet. Cieľom je úprimné hľadanie pravdy, ktorá sa opiera o poznanie osoby Ježiša Krista, o pravdivosť jeho slov, ktoré nás vedú na cestu k večnému životu a k nájdeniu zmyslu existencie človeka.

Kľúčové slová: nová evanjelizácia, kerygma, sekularizácia, spoločenstvo, individualizmus, farnosť, pastorácia vo farnosti, neokatechumenát

ABSTRACT

BOTH, Petr: *Community as a visible sign for a new evangelization in the parish* [Diploma work] / Petr Both. - Comenius University in Bratislava. Roman Catholic Cyril and Methodius Faculty of Theology. Department of Pastoral Theology. - Thesis supervisor: prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD. The Defence Commission: Catholic Theology. - Degree of Professional Qualification: Master of Catholic Theology. Bratislava: RKCMBF UK, 2020

Secularization is a global problem that makes Europe experience a deep crisis, especially in the fields of culture, art, religion and moral values. We can say that this crisis is a product of so-called postmodernity. Man is more closing himself off the world, from the reality of suffering, running away from reality to the imagination of his own dream life to fulfil his being.

The subject of the thesis will be to point out the situation, in which is Europe today, and especially from a pastoral point of view, to find an appropriate solution, how the joyous gospel message should reach all people and so create a community, that would be a sign and light for this world. The aim is honestly seeking the truth, which is based on the knowledge of the person of Jesus Christ, on the truth of his words, which lead us to the way to eternal life and to find the meaning of the existence of man.

Key words: new evangelization, kerygma, secularization, communion, individualism, parish, pastoral care, neocatechumenate

Obsah

Úvod.....	10
1 Nová evanjelizácia.....	11
1.1 Sekularizácia a jej vývoj v Európe	11
1.1.1 Pojem „Nová Evanjelizácia“	13
1.1.2 Dôvod novej evanjelizácie.....	14
1.1.3 Cieľ novej evanjelizácie.....	15
1.2 Nová evanjelizácia ako odpoveď na proces sekularizácie.....	16
1.2.1 Spoločenstvo oživované ohňom Ducha Svätého.....	17
1.2.2 Ľudia formálne patriaci do Cirkvi.....	18
1.2.3 Človek nepoznajúci Krista.....	19
1.3 Nové výzvy evanjelizácie v súčasnosti.....	20
1.3.1 Spôsob evanjelizácie.....	20
1.3.2 Osoby zodpovedné za novú evanjelizáciu.....	21
1.3.3 Oporné body pri ohlasovaní evanjelia.....	22
1.3.3.1 Sväté Písmo.....	22
1.3.3.2 Modlitba.....	23
1.3.3.3 Obeta z lásky.....	24
1.3.3.4 Svedectvo kresťanského života.....	25
2 Spoločenstvo.....	26
2.1 Kresťanské spoločenstvo ako "koinonia"	26
2.2 Obdobie prvotnej Cirkvi - krátky dejinný pohľad.....	27
2.3 Viditeľné znaky kresťanského spoločenstva.....	28
2.4 Biblický význam spoločenstva.....	29
2.5 Teologický význam spoločenstva.....	32
2.6 Pastoračný rozmer kresťanského spoločenstva.....	35
2.7 Sociálny rozmer kresťanského spoločenstva.....	37
2.7.1 Tajomstvo jednoty človeka.....	39
2.7.2 Transcendentnosť človeka a jeho otvorenosť k nekonečnu.....	40
3 Farnosť.....	41
3.1 Význam slova "farnosť a jeho vznik z pohľadu dejín"	41

3.2 Podstatné prvky farnosti.....	42
3.3 Dôvody vzniku farnosti.....	42
3.4 Súčasný stav fungovania farností.....	44
3.5 Typologický prehľad súčasnej farnosti podľa Aleša Pokorného.....	45
3.6 Pastoračné metódy a ich využitie vo farnosti.....	48
3.7 Farnosť ako "spoločenstvo spoločenstiev".....	50
3.8 Budovanie stratégie vo farnosti v duchu novej evanjelizácie.....	53
3.8.1 Spôsob novej evanjelizácie v malom spoločenstve kňazov.....	53
3.8.2 Spôsob novej evanjelizácie v rodine.....	55
3.9 Malé spoločenstvá Neokatechumenátnej cesty a ich ovocie.....	57
3.9.1 Rodiny otvorené Duchu Svätému a ich evanjelizácia vo svete.....	58
3.9.2 Špecifické znaky seminárov Redemptoris Mater a ich úloha pri novej evanjelizácii.....	60
Záver.....	63
Literatúra.....	64

Úvod

Prvá časť diplomovej práce popisuje fenomén, ktorý sa nazýva „nová evanjelizácia“ a jej dôležitý význam a uskutočňovanie v sekularizovanom svete na základe ohlasovania radostnej zvesti, ktorá pretvára a znútra obnovuje ľudí tohto sveta. Ukazuje sa konkrétna potreba misijného poslania, ktorú odovzdal Ježiš Kristus nie len svojim učeníkom, ale aj tým, ktorí boli takisto pokrstení, a teda majú dokonca povinnosť sa podieľať na evanjelizácii dnešného sveta, pre tých, ktorí sa buď vzdialili z Cirkvi, alebo vôbec nepoznali Krista.

V druhej časti sa zdôrazňuje dar kresťanského spoločenstva ako Cirkvi, ktoré má úlohu byť viditeľným znakom pre tento sekularizovaný svet. Nevýhnutnosť tohto spoločenstva je opísané z hľadiska biblického, teologického, pastoračného a sociálneho, aby sa ukázala potreba jeho poslania.

Posledná časť je zameraná na farnosť ako spoločenstvo veriacich, kde sa má konkrétne realizovať tento typ „novej evanjelizácie“ a jej uskutočňovanie v malých spoločenstvách, ktoré je možno zaregistrovať i dnes vo farnostiach. Misiou farností je byť otvoreným pre nové obzory, ktoré ponúkajú malé spoločenstvá, aby sa tak mohlo naplno uskutočňovať hlásanie radostnej zvesti všetkým národom.

1 Nová evanjelizácia

1.1 Sekularizácia a jej vývoj v Európe

Krátky pohľad do ľudských dejín nám môže objasniť mnohé javy, ktoré predchádzali určitému vývoju ľudského myslenia. V období stredoveku, ktoré môžeme nazvať tzv. „zlatým vekom“, pozorujeme úzke prepojenie duchovnej a svetskej sféry. „Človek žijúci vo svete nazývanom christianitas, ktorý nebol bez konfliktov, ale v zásade bol vnútorne jednotný, vnímal seba samého a realitu, ktorá ho obklopovala, ako integrálnu súčasť stvorenstva a dejiny ako Božie spolupôsobenie s ľudstvom na jeho ceste ohraničenej stvorením a vykúpením.“¹ Postupne sa vytráca vnímanie rozdielu medzi časnou skutočnosťou a Bohom, čo má za následok odmietnutie náboženstva v súkromnom, ale i v spoločenskom živote. Tento proces, ktorý nazývame *laicizáciou* alebo *sekularizáciou*, vyústi až do ničivých rozmerov, a to k popretiu transcendentnosti ľudského jestvovania.

Nemôžeme prehliadať tvrdý zápas Cirkvi, ktorá najmä v období protestantizmu a francúzskej revolúcie zažívala trpké časy plné prekážok a myšlienkových prúdov ničiacich duchovnú stránku človeka. Snaha týchto prúdov bola jednoznačná – rozdeliť túto organickú jednotu medzi životom človeka a kresťanským náboženstvom. Dochádza k absolutizácii človeka, tzn. k „organizovaniu ľudstva bez Boha“, a k jeho „zbožšteniu“, a tým k popretiu závislosti na samotnom Bohu. Paradoxne 20. storočie, v ktorom sa radikálne mení politická situácia vo svete a do popredia vystupuje vedecký a technický pokrok, je plné myšlienok vyzdvihovania jedinca, ktorý sa stáva mierou všetkého, majúť v rukách absolútnu moc a to sa neprejavuje len ideologickými smermi alebo len nástupom totalitných režimov, ale aj ťažko definovateľným systémom, ktorý nazývame *liberalizmus*. K tomuto smeru treba pristupovať s najväčšou opatrnosťou, lebo dôsledkom presadzovania netolerantných požiadaviek sa blížime k redukovaniu ľudského bytia na

1 HRABOVEC, E. *Boh a štát: Európa medzi laicitou a laicizmom*. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2014, s. 7 [[cit. 15.11.2019].

bytie, ktoré je manipulované masou ľudí a ktoré je výdobytkom či už materiálneho, technického, sociálneho alebo aj morálneho pokroku ľudstva s následkom postupného odumierania náboženského vnímania človeka, ktorý stráca svoju národnú identitu a svoju dôstojnosť.

Ak sa pozeráme na tieto skutočnosti, môžeme s určitosťou vysloviť, že to, čo sprevádza každého človeka a s čím je dennodenne bezprostredne konfrontovaný, sú jeho osobné dejiny, ale i všeobecne dejiny ľudstva. Fakty a udalosti v našom živote nám ukazujú reálnu skutočnosť nášho bytia, ktorú buď prijmem, alebo sa ju jednoducho budeme snažiť vytesniť z nášho stredu. Vieme, že Európa, ktorá bola nazývaná dlhé stáročia kolískou kresťanstva, sa teraz nachádza v hlbokoj kríze v dôsledku stále viac narastajúcej sekularizácie. Táto zmena zanechala deštruktívne následky na viacerých miestach a vo viacerých krajinách, lebo človek sa postupne stával mierou všetkých vecí, a tým vytesnil zo svojho stredu Boha ako príčinu všetkých príčin. I dnes je možné pozorovať niektoré aspekty v našej spoločnosti, ktorá si už nepotrebuje klásť základné otázky existencie sveta, ľudstva, ba čo viac, ani samotnej existencie Boha.

V dôsledku stále narastajúcej sekularizácie a ľahostajnosti nás, najmä dospelých, mladých, ale aj starých, dochádza čoraz viac k procesu desakralizácie, dekristianizácie a ku kríze viery. Ľudia už nevidia Boha v ničom, lebo sa stratil zmysel vnímania Boha pri samotnej práci a tiež v rodine. Tento proces vyvolal medzi ľuďmi veľké zmätky a nepokoje, lebo tie hodnoty, ktoré boli kedysi uznávané, teraz padli. Zasiahnutá nebola len občianska spoločnosť, ale aj samotná Cirkev. Svet sa začal veľmi rýchlo meniť, najmä z dôvodu svetových vojen, ktoré oslabili vieru u mnohých, a tým rozpútali boj na globálnej úrovni. Bez prikrášľovania môžeme hovoriť o hlbokom náboženskom indiferentizme a strate tradičných kresťanských hodnôt, a preto sa sám človek rozhodol hľadať nové cesty ako bojovať proti náboženstvu alebo, čo je horšie, ignorovať samotného Boha.

Z historických prameňov vieme, že začiatkom 4. storočia po Kr. v rímskom impériu bolo asi desať percent obyvateľov kresťanmi. Kresťanstvo, ktoré vtedy bolo liekom, sa v priebehu 20. storočia vo veľkej miere opúšťa. Niektorí filozofovia (Sartre, Nietzsche), vidiac utrpenie nevinných a absurdum života, sa priklonili k názoru, že život nemá zmysel, že treba ignorovať základné otázky, ako sú napr.: Kto som? Odkiaľ

prichádzam? Má môj život nejaký cieľ? Mnohých ľudí toto priviedlo k radikálnemu individualizmu a egoizmu, vyznačujúcim sa riadením svojich vlastných hodnôt prostredníctvom masmédií, škôl, univerzít, ktoré nám predkladajú často skreslené predstavy o živote.

1.1.1 Pojem „Nová Evanjelizácia“

Tento termín „nová evanjelizácia“ použil sv. Ján Pavol II., keď prvýkrát navštívil Poľsko v roku 1979 a sám hovorí, že nová je preto, lebo je dielom a ovocím Ducha Svätého, ktorý všetko obnovuje.² Aby sme dobre pochopili zmysel tohto spojenia „nová evanjelizácia“, je nutné si uvedomiť, prečo bolo použité a za akým účelom. Prívlastok „nová“, ako si často myslíme, určite neznamena odmietanie takých foriem evanjelizácie, ktoré sa javia ako staré, dnes už nie sú platné, a preto ich treba zrušiť. Ved' sami vieme, že evanjelium bolo, je a bude stále prítomné v dejinách spásy, nič nestratilo na svojej dôležitosti a váhe, lebo misijný príkaz, ktorý dal Kristus svojim apoštolom: „*Chod'te teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta*“, ³ je aktuálny v každom čase. Môžeme teda povedať, že evanjelizácia veľmi úzko súvisí so životom kresťana a je vyjadrením jeho krstnej identity.

Francúzsky biskup Mons. Dominique Reye, ktorý je známy svojou horlivosťou pre „novú evanjelizáciu“, sa raz vyjadril k tejto téme: „*Aby Cirkev mohla uskutočniť novú evanjelizáciu, musí najskôr určiť „vstupné brány“ pre ohlasovanie viery a potom pobádať Cirkev k pastoračnému obráteniu.*“ ⁴ Týmito bránami sú:

- **misijný príkaz**
- **misionársky charakter Cirkvi**
- **očakávanie sveta**

2 Dostupné na internete: <https://old.katolickenoviny.sk/39-2016-nova-evanjelizacia/>

3 Mt 28, 19-20

4 DOMINIQUE REY Dostupné na internete:

<https://www.smn.sk/index.php?cislo=1308&sekcia=clanky&smn=20120109.html>

Ak by sme chceli vojsť do tejto prvej brány, nepochybne máme s vierou prijať Ježišove slová: „*Chod'te teda, učte všetky národy...*“⁵ Druhým predpokladom je uvedomenie si *misijného charakteru Cirkvi*, lebo ona je znamením a spásou pre všetkých ľudí. A nakoniec, prejavom sveta má byť nájdenie túžby zmyslu ľudského života, podporovanie budovania autentických spoločenstiev a napokon pomoc tým, ktorí to najviac potrebujú.

Prichádzame teda k presvedčeniu, že „nová evanjelizácia“ by sa pre nás mala stať novou výzvou k realizácii Ježišovho pozvania, teda urobiť jasný krok k obráteniu srdca nielen smerom von, ale hlavne dovnútra – k veriacim a ku kultúram, v ktorých už nebadáť soľ evanjelia, lebo sa vytratila chuť. Evanjelium nám hovorí zreteľné slová: „*Výste soľ zeme. Ak soľ stratí chuť, čím ju osolia? Už nie je na nič, len ju vyhodit' von, aby ju ľudia pošliapali.*“⁶ Je nemožné nepočuť v tomto úryvku z evanjelia istú vážnosť a zodpovednosť, ktorú často nebadáť v našich životoch.

Benedikt XVI. nám ponúka pohľad na označenie termínu „nová“ týmito slovami: „*Ale toto poslanie, ktoré je neoddeliteľné od života Cirkvi, nemá byť ‚nové‘ vo svojom obsahu, ale vo vnútornom impulze a otvorenosti na milosť Ducha Svätého, ktorý je silou nového zákona evanjelia a ktorý neprestajne obnovuje Cirkev. Bude ‚nové‘ v hľadaní spôsobov, ktoré zodpovedajú sile Ducha Svätého a sú vhodné pre túto dobu a situácie. Bude ‚nové‘, pretože ho potrebujú aj krajiny, ktoré už v minulosti prijali zvesť evanjelia.*“⁷

1.1.2 Dôvod novej evanjelizácie

Dôvodom novej evanjelizácie nie je len vonkajšia, ale i vnútorná obnova jedinca, vnímajúc nebezpečenstvo sekularizmu a relativizmu, ktoré napádajú človeka a jeho kresťanskú pamäť. Vnútorná obnova Cirkvi je založená na hľadaní misionárskej identity a štruktúry, aby mohla odpovedať na výzvy tohto sveta, kde sa postupne stále viac vytrácajú pravé hodnoty. Miestami, kde možno odpovedať na tieto výzvy, je

5 Mt 28,19a

6 Mt 5,13

7 BENEDIKT XVI., Dostupné na internete: <https://zasvatenyzivot.sk/poslanie-evanjelizovat/>

predovšetkým rodina, katolícke školy, farnosť, rozličné hnutia a spoločenstvá, diakonia – služba Cirkvi, pútnické miesta, komunikačné prostriedky – médiá, umenie, kultúra a tiež sociálny priestor. Práve tieto miesta sú dobrým prostredím, kde možno realizovať pastoračné obrátenie, aby sa na základe kerygmatického ohlasovania mohol naplno spustiť misionársky proces. Pápež Pavol VI. v apoštolskej exhortácii charakterizoval evanjelizáciu takto: „*Správnejšie by sa to dalo povedať, že Cirkev evanjelizuje vtedy, ak sa snaží obrátiť osobné i kolektívne ľudské svedomie jedine silou a božskou mocou posolstva, ktoré hlása, a ak sa usiluje premeniť aj všetku činnosť, ktorú títo ľudia vykonávajú, spolu s ich životom a prostredím v ktorom žijú.*“⁸

1.1.3 Cieľ novej evanjelizácie

Vychádzajúc z týchto predpokladov, o ktorých sme teraz uvažovali, musíme si jasne stanoviť cieľ novej evanjelizácie. Stále si myslíme, že problém je u druhých ľudí, lebo ja predsa nepotrebujem toto „*vnútorné obrátenie*“, ale opak je pravdou. Stráca sa pravý zmysel ľudskej identity, teda prvým krokom, aby sa mohla ohlasovať kerygma, je potrebné prijať túto „*novosť*“ samotného Krista. Znamená to znovuobjavenie krásy nášho krstu, prijatie svojej nedokonalosti a slabosti, pripodobnenie sa Kristovi (jeho narodeniu, utrpeniu, smrti a zmŕtvychvstaniu), ktorý je stredobodom nášho bytia. Bez tejto „*metanoie*“ našej ľudskejšti nedosiahneme nikdy tento cieľ, lebo sekularizovaná spoločnosť, v ktorej žijeme, chce hlavne vidieť skutky, a nie len počuť pekné slová. Dosvedčuje nám to list sv. apoštola Jakuba, ktorý hovorí: „*Lebo ako telo bez ducha je mŕtve, tak je mŕtva aj viera bez skutkov.*“⁹ Pravdou je, že Kristus sám koná v nás tieto zázraky, ale tiež u nás predpokladá slobodné prijatie jeho „*novosti*“.

V bežnej pastorácii, ktorú sa snažíme samozrejme robiť čo najlepšie, často chýba vedomosť toho, že patríme Kristovi, že sme jeho údmi, a preto nesmieme zabúdať, že každý z nás potrebuje znovu a znovu počuť kerygmu, aby sa neustále obnovovala

8 PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi*, Praha: Zvon, 1990, s. 17 b.18 [[cit. 15.11.2019].

9 Jak 2, 26

a upevňovala milosť našej viery, lebo prichádzame zväčša so svojimi problémami a pochybnosťami, ktoré nás sprevádzajú na každom kroku nášho života.

Ak ešte túžime po vzťahoch, priateľstvách, bezpečí a zmierení, je to znak, že náš život má smer a má cieľ, ktorý je možné nájsť. Teda nie som len neprítomným pozorovateľom v tomto integračnom procese, ale som aj účastníkom na obdivuhodnom Božom diele spásy. Je to odpoveď na ľahostajnosť, individualizmus a relativizmus, ktoré sa snažia vytesniť Boha ako Stvoriteľa a Pána zo svojho streda.

Boh miluje každého človeka. Nie je pravda, že miluje len vyvolených a spravodlivých, lebo Kristus hovorí: „*Chodte a naučte sa, čo znamená: »Milosrdenstvo chcem, a nie obetu.« Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov.*“¹⁰

1.2 Nová evanjelizácia ako odpoveď na proces sekularizácie

V roku 2012 sa uskutočnilo riadne XIII. generálne zhromaždenie Synody biskupov na tému „Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery“, kde synodálni otcovia zdôraznili najmä tri aspekty novej evanjelizácie: *Na prvom mieste spomeňme oblasť riadnej pastorácie „oživovanej plameňom Ducha, rozohňujúceho srdcia veriacich, ktorí pravidelne navštevujú spoločenstvo a stretávajú sa v deň Pána, aby sa živili jeho slovom a chlebom večného života“¹¹. Môžeme povedať, že sú to veriaci, ktorí odpovedajú na Božie volanie. Na druhom mieste spomeňme oblasť „pokrstených osôb, ktorých životy však nezodpovedajú požiadavkám krstu“, neprejavujú srdečnú príslušnosť k Cirkvi a nepociťujú útechu viery¹². Treťou oblasťou je ohlasovanie evanjelia tým, ktorí nepoznali Krista alebo ho odjakživa odmietali. Kresťania majú povinnosť hlásať evanjelium, ktoré je vo svojej podstate radostnou zvesťou a teda sú pozývaní, aby radosť, ktorá im bola zadarmo darovaná, sami šírili aj napriek ťažkostiam a rôznym prekážkam.*

10 Mt 9,13

11 PÁPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii Gaudium*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, s.13, b.14[[cit. 20.11.2019].

12 PÁPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii Gaudium*, s. 13

1.2.1 Spoločenstvo oživované ohňom Ducha Svätého

Prvý z aspektov novej evanjelizácie, ktorý hovorí o spoločenstve, kde vanie oživujúci Duch, aby zapaloval srdcia veriacich zhromaždených okolo Pánovho stola, je základným pilierom, na ktorom je potrebné stavať celé ohlasovanie radostnej zvesti. Môžeme si uviesť jednoduchý príklad, ktorý nám pomôže lepšie pochopiť tento aspekt, o ktorom rokovali biskupi na tejto synode.

Vieme, že keď sa dieťa narodí, musí sa najskôr učiť chodiť, jesť a rozprávať, aby sa mohlo postupne zdokonaľovať a tak sa pripravovať na začlenenie sa do ľudskej spoločnosti. Je potrebný čas rastu. Niekedy by sme chceli všetko urýchliť, byť tými, ktorí majú všetko pod kontrolou. Ježiš Kristus, keď si povolával prvých učeníkov, neočakával, že hneď všetko pochopia. Vedel, že ešte nie sú dostatočne pripravení, aby mohli ísť do celého sveta a tak byť horlivými ohlasovateľmi radostnej zvesti. Mali svoje strachy, nedokonalosti, ale aj pády, ktoré sa aj my niekedy snažíme vytesniť zo svojho stredu. Ale aj napriek týmto zlyhaniam do ich srdc zaznievalo Božie Slovo.

Tento dynamizmus bol a je stále prítomný v dejinách spásy, lebo Slovo má tú obrovskú moc meniť vnútro človeka, napr. jeho zmýšľanie a každodenné postoje. Uvedme si jednoduchý príklad zo Svätého písma, ktorý nám ponúka širší pohľad k tejto problematike. „*Tu Pán povedal Abramovi: Odíď zo svojej krajiny, od svojho príbuzenstva a zo svojho otcovského domu, do krajiny, ktorú ti ukážem. Urobím z teba veľký národ, požehnám ťa a preslávim tvoje meno a ty budeš požehnaním! Požehnám tých, čo ťa budú žehnať, a preklájam tých, čo ťa budú preklínať. V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme. A Abram odišiel, ako mu rozkázal Pán. Išiel s ním aj Lot.*“¹³

Počúvať a uskutočňovať Božie slovo je práve touto neodmysliteľnou skutočnosťou, aby sa mohlo šíriť evanjelium. Teda nemôžeme byť len pasívnymi poslucháčmi, ale aj plnohodnotnými účastníkmi Pánovej milosti, ktorá sa nám ponúka úplne zdarma. Na príklade Abraháma vidíme, že Božie slovo je konkrétnou udalosťou, ale súčasne aj činnosťou, ktorá sa realizuje v jeho živote, lebo uveril Bohu a nie nejakej svojej predstave.

13 Gn 12, 1-4a

Môžeme teda povedať, že Božie Slovo, ktoré sa ohlasuje, nie je čosi, ale Ktosi; je Osobou, v ktorej sa vyplňuje dielo spásy. Toto všetko sa deje v spoločenstve veriacich, ktorí sa pravidelne stretávajú a krmia Božím Slovom a Telom Ježiša Krista, aby mohli to, čo prijali, aj odovzdávať druhým.

To, čo sa na pohľad javí ako dôležité, sa môže jednoducho stať nebezpečenstvom rutiny a každodennou samozrejmosťou. Boh nám dal ten najväčší dar a tým je rozum a slobodná vôľa, aby sme sa mohli rozhodovať a tak spolupracovať s Božou milosťou. Nie sme nútení plniť nejaké zákony, zachovávať prikázania len preto, aby bol Boh s nami spokojný. Pán nám chce dať tohto oživujúceho Ducha, ktorý zapáľuje naše srdcia láskou k Nemu a k druhým. Práve preto sa má ohlasovať Kerygma, Ježiš Kristus, ktorý je prítomný vo svojej Cirkvi a chce, aby v nás horel neuhasiteľný plameň jeho lásky a cez nás aj zapáľoval srdcia druhých ľudí.

1.2.2 Ľudia formálne patriaci do Cirkvi

Druhým aspektom novej evanjelizácie je oblasť pokrstených osôb, ktorí sú formálne, tzv. „na papieri“, zapísaní do Cirkvi, ale ich životy nezodpovedajú požiadavkám krstu. Môžeme si položiť jednu dôležitú otázku: Prečo máme dnes krstiť deti? Aký to má zmysel? Je jasné, že každý človek chce niekde patriť, ale tiež vieme, že to so sebou prináša určitú zodpovednosť a konkrétnu povinnosť.

Pozrime sa na situáciu dnešného sveta, ktorý vyznáva kultúru „užiť si života, kým to ešte ide“. Nejde tu o posudzovanie dnešnej spoločnosti, ale skôr o pravdivý náhľad do skutočnosti, ktorá ničí Boží život v človekovi. Nachádzame sa v spoločnosti, ktorá stále viac smeruje k propagovaniu tvrdého individualizmu, praktického materializmu a ktorá sa usiluje vytlačiť základné hodnoty na perifériu života. Dosvedčuje to fakt, že si už človek nekladie podstatné otázky typu: Kto som? Kam smerujem? Prečo verím? Má ešte zmysel veriť? Nečudujme sa, že množstvo ľudí upadá do existenciálnej krízy, pácha samovraždy, alebo berie tvrdé drogy, aby tak mohli jednoduchým spôsobom utiecť z reálneho sveta, ktorý je k nim nespravodlivý.

Pápež František nám jasne pripomína jednu dôležitú vec: „*Spoločenstvo vie*

*prevziať iniciatívu, bez strachu ísť dopredu, hľadať tých, čo sa vzdialili a dôjsť na každú križovatku ciest v snahe odovzdať pozvanie odlúčeným.*¹⁴ V týchto slovách môžeme spozorovať výzvu k odvahe, ktorá nám často chýba, ale aj výzvu k trpezlivosti, keď sme si vedomí mnohých prekážok pri ohlasovaní evanjelia. Je to neúnavný boj proti ľahostajnosti a lenivosti, blízkym dnešnému človekovi, ktorý už skoro nič neočakáva. Často i na nás už nie je vidieť úprimnú radosť, nadšenie robiť dobré veci, hoci by sme aj niekedy chceli. Preto je potrebné, aby sme boli ostražitými a bdelymi ľuďmi, ako nás k tomu vyzýva i svätý apoštol Peter vo svojom liste: „*Buďte triezvi a bdejte! Váš protivník, diabol, obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral. Vzoprite sa mu pevní vo viere.*“¹⁵

1.2.3 Človek nepoznajúci Krista

„Kresťanská viera sa už neodovzdáva a neprijíma nerušene z generácie na generáciu v prostredí kresťanských rodín. V našej spoločnosti sa náboženská ľahostajnosť a morálna neistota postupne stávajú spoločenskou normou.“¹⁶ Teda následkom, že človek nepozná Boha a nevie, kto je Ježiš Kristus, je problém nastupujúcej novej generácie jedincov, ktorá vyznáva úplne iné hodnoty života, žije zväčša bez akýchkoľvek zábran a morálnych zákonov. Dnešný človek, mysliac si, že si môže dovoliť hocičo, sám seba degraduje na úroveň zvierat. Veľmi príznačný je jeden zo žalmov, ktorý nám existencialisticky hovorí: „*Blázon si v srdci hovorí: „Boha niet.“ Skazení sú a ohavnosti páchajú. Nikto z nich nerobí dobre. Všetci poblúdili, všetci sa skazili; nikto nerobí dobre, veru, celkom nik.*“¹⁷ Neveriaci nemajú v sebe toto poznanie Boha, lebo sa s ním nikdy nestretli, a teda nemajú skúsenosť s osobným Bohom. Jednoducho Boh je pre nich akousi metaforou, rozprávku, bájku, pekným príbehom, ktorému kresťania veria.

14 PÁPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii Gaudium*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, s.19, b.24[[cit. 20.11.2019].

15 1Pt 5, 8-9a

16 ŠMIDRIAK,O., *Pastorácia s dôrazom na spoločenstvo a evanjelizáciu*, Ružomberok: Verbum, 2012, s. 224, 225[[cit. 20.11.2019].

17 Ž 14, 1.3

1.3 Nové výzvy evanjelizácie v súčasnosti

1.3.1 Spôsob evanjelizácie

Povinnosť a stála platnosť misijného poslania ohlasovať evanjelium, ako môžeme pozorovať, zostáva nezmenená, ba je ešte viac aktuálna a potrebná pre riešenie hlbokej krízy, v súčasnosti najviac badateľnej v európskych krajinách. V encyklike *Redemptoris missio* Jána Pavla II. nám zaznievajú slová, ktoré nás nemôžu nechať ľahostajnými: „*Všetky národy, otvorte brány Kristovi! Keď prijmete Krista, otvoríte sa konečne platnému Božiemu Slovu, v ktorom sa Boh dal plno poznať a ukázal nám cestu k sebe.*“¹⁸ Nemožno prehliadnuť určitý dôraz a nevyhnutnosť tejto výzvy k uskutočňovaniu evanjelizácie, ktorá má byť otvorená pre všetkých ľudí, teda môžeme povedať, že konkrétnym spôsobom zahŕňa v sebe celého človeka.

Aby sme mohli ísť ohlasovať radostnú zvesť všetkým národom a boli svedkami Božieho pôsobenia vo svete, je dôležité prijať evanjelium za vlastné, to znamená osobné spoznanie, že Boh ma miluje. Evanjelizácia musí byť autentická, teda založená na osobnej skúsenosti, vychádzajúc z dejín nášho života, v ktorých Boh neustále pôsobí. Zabúdajúc na tieto skutočnosti sa môže evanjelium stať jednoducho nehodnoverné. Je teda priamym rozhodnutím radikálneho nasledovania Krista, kráčajúc cestou svätosti, ku ktorej je pozvaný každý človek. Pravdivosť slov nám potvrdzuje list svätého apoštola Petra: „*ved' je napísané: „Bud'te svätí, lebo ja som svätý*“.¹⁹

Povolanie je teda právoplatné a neodvolateľné. Sám Kristus nás volá ku svätosti, lebo on sám je Svätý. V našich predstavách sa môže objaviť myšlienka, že svätosť sa týka len vyvolených, ktorí sú súci alebo uspôsobení vykonávať toto obdivuhodné dielo, presahujúce naše poznanie, ale tiež je nutné vidieť prítomnosť slabosti a hriešnosti ľudstva, ktoré je poznačené dedičným hriechom prvých rodičov. Evanjelizovať neznamená byť hrdinom, ktorý ide zachraňovať celý svet, ale skôr byť tým, ktorý je

18 JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1997, s. 11, b.3[[cit. 20.11.2019].

19 1Pt 1,16

služobníkom živého Slova, uvedomujúc si svoje limity a prekážky.

1.3.2 Osoby zodpovedné za novú evanjelizáciu

Na základe našej úvahy o povinnosti a neodvolateľnej platnosti každého kresťana hlásať radostnú zvesť, sa nám otvárajú aj ďalšie vážne otázky typu: Kto je garantom a strážcom tohto veľkého diela? Dokument II. vatikánskeho koncilu Ad Gentes nám jasne hovorí: *„Táto úloha, ktorú má plniť episkopát na čele s Petrovým nástupcom, sprevádzaný modlitbami a spoluprácou celej Cirkvi, je jedna a tá istá na všetkých miestach a v každej situácii, hoci vzhľadom na okolnosti sa neuskutočňuje vždy tým istým spôsobom.“*²⁰ Toto poslanie je osobitným povolaním, ktoré dáva sám Kristus svojim učeníkom: *„Zvolal svojich dvanástich učeníkov a dal im moc nad nečistými duchmi, aby ich vyhánali a uzdravovali každý neuh a každú chorobu.“*²¹

Dnes hovoríme o kolégiu biskupov na čele s nástupcom sv. Petra, ktorí majú konkrétnu úlohu chrániť a vyučovať autentickosť viery, na ktorej je postavená pravda ohlasovania, ktorou je samotný Kristus. Ako nám aj predkladá toto evanjelium, s Kristom a v jeho mene sa konajú zázraky a uzdravenia vo svete, ktorý hľadá zázraky a uzdravenia na nesprávnych, ba nebezpečných miestach, ako sú okultizmus, čierna mágia, reiki, čarodejníctvo, veštestvo a iné praktiky spôsobujúce v človeku strach, nenávisť, túžbu poznať budúcnosť, a tak dosiahnuť pomyselné šťastie vlastnými cestami. Nevieme si ani predstaviť, aké sú následky pre ľudstvo, ktoré otvárajúc sa pre pôsobenie zlého ducha, nechce opustiť tento deštruktívny priestor. Teda počúvanie tohto evanjelia nás bez akýchkoľvek pochybností vedie k presvedčeniu, že biskup je prvým exorcistom vo svojej diecéze a má tiež privilégium poveriť touto neľahkou službou niektorého z kňazov.

Keďže sme spomenuli aj kňazov, ktorí sú takisto rovnakým spôsobom zodpovední za evanjelizáciu, musíme pripomenúť ich povinnosť kázať, vychovávať vo viere iných, ale aj uskutočňovať radostnú zvesť, ktorú hlásajú, vo svojich životoch. Bohu zasvätené osoby, ktoré sa rozhodli patriť jedinému mužovi Ježišovi Kristovi, boli a ešte sú v rôznych pokušeniach a pod veľkým tlakom zanechať to najcennejšie, čo im bolo

20 DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2008, s. 495, b.6[[cit. 22.11.2019].

21 Mt 10,1

zadarmo darované. Rozdelenie, neposlušnosť, nečistota a pýcha sú hriechy, ktoré postupne rozkladajú všetko, čo sa dlhé roky budovalo. Nemôžeme však, mysliac pozitívne, zabúdať na kňazov, diakonov a rehoľníkov, ktorí sú v jednote s biskupom aj s inými, sú poslušní, žijú v chudobe, čistote a v pokore. Veď dokument II. vatikánskeho koncilu *Presbyterorum ordinis* nám vysvetľuje nádherne ich činnosť vo svete: „*Sama ich činnosť si z osobitných dôvodov vyžaduje, aby sa nepripodobnili tomuto svetu, ale zároveň žiada, aby žili na tomto svete medzi ľuďmi, aby ako dobrí pastieri poznali svoje ovce a usilovali sa priviesť aj tie, ktoré nepatria do ovčince, aby aj ony počúvali Kristov hlas, aby bolo jedno stádo a jeden pastier.*“²²

Podstatným a stále viac napádaným miestom pre šírenie radostnej zvesti je dnes prostredie kresťanskej rodiny, kde by sa mali deti pod zodpovedným dohľadom rodičov, zoči-voči kríze, ktorá narastá, učiť a žiť Božiemu slovu, ktoré pretvára a pomáha pri budovaní viery a osobného rastu. Zodpovednosť rodičov evanjelizovať medzi svojimi deťmi je hlavným prvkom vytvárania kresťanského spoločenstva, bez ktorého sa inak život redukuje len na bezzmyslový individualizmus, presadzujúci kult sebestačnosti, narcizmu a egoizmu.

Ako posledných musíme určite spomenúť veriacich laikov, ktorí sú zodpovední za sprostredkovanie šírenia evanjelia v médiách, hospodárskom, politickom, vedeckom či sociálnom prostredí, kde sa vyžaduje veľká opatrnosť a duch rozlišovania z dôvodu častého napádania a znehodnotenia dobrých projektov, ktoré sa majú realizovať v evanjelizačnom procese

1.3.3 Oporné body pri ohlasovaní evanjelia

1.3.3.1 Sväté Písmo

Každodenná ľudská činnosť vyžaduje aj určitú námahu a kreativitu, bez toho by

22 DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2008, s. 357-358, b. 3[[cit. 23.11.2019].

náš život bol len slepým pozeraním do neznáma a bezduchým tápaním v tme. Každý staviteľ, skôr ako sa rozhodne stavať, musí si najprv spočítať náklady na stavbu, urobiť projekt a až potom, zanedlho, pod rukami robotníkov vzniká nové dielo. Z tohto všetkého nám vyplýva, že potrebujeme niečo, o čo sa môžeme oprieť, čo nám pomôže uskutočniť náš zámer. Týmto oporným bodom pre ohlasovanie radostnej zvesti je zaiste Sväté Písmo inšpirované Duchom Svätým. Dnes sa prevažne číta v kostoloch pri svätej omši a ohlasuje v homíliách kňaza alebo diakona, ale často sa zabúda na to, že Božie Slovo je prameňom evanjelizácie, a teda patrí aj na miesta, kde žijeme svoj tzv. všedný život, mnohokrát plný starostí, neistoty, uponáhľanosti a zmätku.

Proklamované Božie Slovo, prijímané v spoločenstve s vierou, sa stáva živým Kristovým Telom, uzdravujúc naše rany a zranenia spôsobené prvotným hriechom našich prarodičov Adama a Evy. Hovoríme teda o Božom Slove ako o udalosti, o konkrétnom fakte, ktorého základom je pravda o utrpení, smrti a zmŕtvychvstaní Ježiša Krista a ktorý nás volá k viere, poslušnosti a obráteniu života. Inak sa môže jednoducho stať suchou literou a nie zmyslom kresťanského života. Autor knihy *Obnova farnosti cez neokatechumenát* vysvetľuje vzťah medzi Slovom, Písmom a Cirkvou a hovorí: „*Keďže Božie Slovo je udalosťou, je dejinami, predchádza, sprevádza a presahuje Písmo. Slovo je ako telo, ktorého chrbticou je Písmo.*“²³ Preto nemožno oddeľovať tieto skutočnosti od seba, pozerajúc na potrebu a nevyhnutnosť pre všetkých, ktorí nijakým spôsobom nie sú vyňatí z výkupného diela spásy.

1.3.3.2 Modlitba

Ľudský život nevyjadriteľnej hodnoty má svoj význam práve vtedy, keď sa žije vo vzťahu k nejakej osobe. Už na začiatku, keď sme sa zamýšľali nad problémom sekularizácie, reagujúc na problém hlbokého individualizmu človeka, straty vlastnej identity a ich následkov, ktoré spôsobujú rozdelenia ľudskej spoločnosti, musíme odpovedať na situáciu vo svete a ponúknuť istú formu, ako pomôcť alebo ako nájsť

23 KYSELICA, J., *Obnova farnosti cez neokatechumenát*, Trnava: Dobrá Kniha, 1998, s. 108 [[cit. 23.11.2019]

vhodné východisko. Je to príznačné najmä pre súčasnosť, ktorá nás pobáda stále k väčším výkonom, túžbe po majetku a k sebarealizácii. Nemáme čas sa zastaviť, a preto hľadáme únikové cesty, aby sme nemuseli myslieť na utrpenia prítomné v našich životoch, nepremýšľali nad realitou smrti, na ktorú už ani nemyslíme.

Mnohí svätí nám ukázali, že to, čo dvíha zranené srdcia ľudí k Bohu, je modlitba. Samotná sv. Terézia z Lisieux hovorí slová, ktoré nám toto potvrdzujú: „*Všemohúci dal svätým oporný bod samého Seba a jedine Seba. Za páku im dal modlitbu, a jedine tak svätí pozdvihli svet, a takto ho budú dvíhať aj budúci svätí až do konca sveta.*“²⁴ Určite nielen sv. Terézia, ale aj iní dnes vnímajú modlitbu ako oporný bod, ktorý sa prejavuje cez plnenie Božej vôle. Modlitba je stretnutie milujúceho s milovaným, intímny vzťah s Ježišom Kristom, kde sa uskutočňuje Boží plán spásy. Nie náhodou je sv. Terézia z Lisieux patrónkou misií a kňazov, teda tých, ktorí sa dávajú do služby ohlasovania evanjelia. Evanjelizácia sprevádzaná modlitbou dostáva naozajstnú moc bez strachu ísť kdekod'vek na svete, čo vidíme už dnes na mnohých misionároch, rodinách a jednotlivcoch, cez ktorých pozorujeme tento viditeľný znak. Isto, nie vždy pri modlitbe pocítujeme blízkosť Boha, skôr ide o vyprahnutosť a vzdialenosť, prejavujúce sa najmä u ľudí, ktorí majú túžbu odovzdať svoj život Bohu. Teda je to boj, ktorý sa na tejto zemi nikdy neskončí. Veď Ježiš Kristus sám prežíval tento boj, hovoriac svojmu Otcovi: „*Otče môj, ak je možné, nech ma minie tento kalich. No nie ako ja chcem, ale ako ty.*“²⁵ Vidiac jeho príklad, môžeme i v utrpeniach a ťažkostiach dvíhať svoje srdcia k modlitbe, a tak ne strácať odvahu a nádej v každodenných bojoch a strastiach.

1.3.3.3 Obeta z lásky

Každé dobré dielo, ktoré sa má vykonať, zaiste vyžaduje nejakú námahu a obeť. Boh nás žiadnym spôsobom nenúti k nejakým hrdinským činom, lebo vie, akí sme krehkí a slabí, ale tiež od nás očakáva slobodné rozhodnutie a dobrý úmysel, ktorým vyjadrujeme svoju závislosť na Bohu. Len láska, ktorá sa darúva, má schopnosť sebaobetovania ako nezaslúžený dar Božej milosti, vykonaný v nás a skrze nás. Obetovať

24 AZ, SÚBORNÉ DIELO. 1.ZV. *Príbeh mojej duše*, Bratislava: Lúč, 1997, str. 289[[cit. 23.11.2019]

25 Mt 26,39b

svoj život pre dobro evanjelizácie znamená zriecť sa svojich plánov, predstáv pre dielo, ktoré nás isto presahuje, ale rovnako i dáva zmysel našej existencii.

V Skutkoch apoštolov sú zaujímavé slová sv. apoštola Pavla: „*Vo všetkom som vám ukázal, že treba takto pracovať a ujímať sa slabých a pamätať na slová Pána Ježiša; lebo on povedal: » Blaženejšie je dávať, ako prijímať.*«²⁶ Našou skúsenosťou je často pravý opak, lebo je jasné, že chceme veľa vecí pre seba, byť tými, ktorých všetci milujú a prijímajú. Ako aj hovorí pápež František: *Nežijeme lepšie, ak utekáme pred druhými, ak sa schovávame a odmietame spolu s nimi žiť, ak nechceme dávať a uzatvárame sa do pohodlia. To nie je nič iné než pomalá samovražda.*²⁷ Našou úlohou nemá byť len práca na vlastnej spáse, ale aj na spáse druhých, ktorí to potrebujú.

1.3.3.4 Svedectvo kresťanského života

Kresťania nie sú ľuďmi, ktorí sú vytrhnutí zo sveta, ale sú vo svete, aby boli svedkami Božej lásky, ktorá sa prejavuje v ich životoch. Majú byť tými, ktorí zakúsili osobné stretnutie s Bohom, a tak vydávať svedectvo na miestach, kde pracujú, vyučujú alebo vychovávajú k viere svojich najbližších. Bez tohto osobného svedectva nám nikto neuverí, budeme len nemými ohlasovateľmi alebo len tými, ktorí veria v nejakého abstraktného Boha. Aj pri súde, keď vydávam svedectvo o druhom, musím jasne predložiť dôkaz pravdy, aby moja výpoveď bola hodnoverná. V tomto prípade Pravda je len jedna, a to Ježiš Kristus, ktorý vo mne vykonal veci zázračné, a preto môže (môžem?) povedať slovami žalmu: „*Chválím ťa, že si ma utvoril tak zázračne, všetky tvoje diela sú hodné obdivu a ja to veľmi dobre viem.*“²⁸

²⁶ Sk 20,35

²⁷ PÁPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii Gaudium*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, s. 189, b. 272[[cit. 23.11.2019]

²⁸ Ž 139(138),14

2 Spoločenstvo

2.1 Kresťanské spoločenstvo ako „koinonia“

Pod slovom spoločenstvo si často predstavujeme, že je to nejaká organizovaná bunka, ktorá má svoje pravidlá a jasnú štruktúru, kde je nutné zachovávať zákon, a tak sa v ňom zvyčajne môžeme cítiť zviazaní pod ťarchou rôznych príkazov a zákazov. Utváranie „koinonie“ medzi ľuďmi láme všetky bariéry náboženského individualizmu a egoizmu, prítomné najmä v súčasnosti, v krajinách sveta, v ktorých sekularizmus dosiahol abnormálne rozmery.

Z vlastnej skúsenosti vieme, že osamoteným kresťanom, ktorí kráčajú vlastnými cestami viery, sa nikdy nepodarí prežiť v tvrdom tlaku spoločnosti presadzujúcej svoje vlastné hodnoty. Aby sme mohli dozrieť k porozumeniu, čím je pre nás kresťanské spoločenstvo, musíme sa najskôr oprieť o podstatný fakt, o ktorom sa hovorí v Skutkoch apoštolov: *„Vytrvalo sa zúčastňovali na učení apoštolov a na bratskom spoločenstve, na lámaní chleba a na modlitbách. Všetkých sa zmocňovala bázeň; prostredníctvom apoštolov sa dialo množstvo divov a znamení. Všetci, čo uverili, boli pospolu a všetko mali spoločné. Predávali pozemky a majetky a rozdeľovali ich všetkým, podľa toho, ako kto potreboval. Deň čo deň svorne zotrvali v chráme, po domoch lámali chlieb a s radosťou a úprimným srdcom požívali pokrm. Chválili Boha a boli milí všetkému ľudu. A Pán každý deň rozmnožoval tých, čo mali byť spasení.“*²⁹ Ako vidíme, zrodenie prvého kresťanského spoločenstva sa udialo mocou ohlasovania apoštolov, ktorí v sile Ducha Svätého neohrozene vydávali pravdivé svedectvo o Kristovej smrti a zmŕtvychvstaní.

To, čo zachraňuje dnešný svet, nie je sila fyzického zázraku, ale sila morálneho zázraku: vzniká spoločenstvo bratov, mužov, žien, starých, mladých, ktorí zhromaždení mocou vzkrieseného Ježiša Krista chvália Boha za dobrodenia, ktoré s nimi učinil Pán. Nie je to teda hocijaké zoskupenie ľudí, ktorí sa rozhodli mať všetko spoločné, stretávajú sa v chráme a po domoch, aby sa porozprávali, ale je to *communio* tých, ktorí uverili

²⁹ Sk 2, 42-47

slovám evanjelia a prijali ich za svoje. Ježiš Kristus to sám dosvedčuje slovami: „*Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie, a aby vaše ovocie zostalo.*“³⁰ Povolanie ani zakladanie kresťanského spoločenstva neprichádza od nás, ale od toho, ktorý je neustále prítomný vo svojej Cirkvi.

2.2 Obdobie prvotnej Cirkvi – krátky dejinný pohľad

Ak chceme hovoriť o prvých počiatkoch pôsobenia Cirkvi vo svete, musíme spomenúť udalosti, ktoré dali do pohybu zrod kresťanských spoločenstiev a ich pôsobenie medzi všetkými národmi. Už pri Ježišovom narodení sa objavuje fakt posudzovania, kritizovania a prenasledovania za vlády kráľa Herodesa, najmä keď zaznie hrozivé prorocké slovo z úst proroka Simeona: „*On je ustanovený na pád a na povstanie pre mnohých v Izraeli a na znamenie, ktorému budú odporovať.*“³¹ A naozaj, celá Svätá rodina bola prinútená odísť do exilu. Následne aj po tridsaťročnej činnosti Ježišovho života naďalej trvá nebezpečenstvo zo strany vládcu Herodesa Antipa, ktorý dal sťat veľkého proroka Jána Krstiteľa. Triumfom celého tohto obdobia sa stáva utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša Krista, ktoré je podstatným základom ohlasovania Kerygmy. Toto všetko by však ešte nestačilo na zakladanie kresťanských spoločenstiev, keby nebolo momentu zoslania Ducha Svätého na apoštolov, lebo dovtedy apoštoli stále prežívali smútok a strach z udalostí, ktoré sa udiali. Naozaj stačil krátky čas na to, aby päťdesiatitisícový Jeruzalem mal pätnásťtisíc kresťanov.

Ale aby Cirkev neupadla do nejakého sebaklamu víťazstva a triumfalizmu, bolo nutné ju vyskúšať ako zlato v ohni, čo sa udialo v prenasledovaniach a ťažkostiach počas nasledujúcich stáročí. Mnohé prenasledovania a mučeníctva dali pevný základ prvým kresťanom, ktorí sa rozhodli kráčať po ceste nasledovania Krista, čím vydali hodnoverné svedectvá o pravosti Ježišovho účinkovania. Nemožno hovoriť, že vtedy bolo viac tých, ktorí preliali svoju krv z lásky ku Kristovi, lebo v súčasnosti možno sledovať

30 Jn 15,16

31 Lk 2, 34b

priebeh narastajúcej nenávisťi voči kresťanom v mnohých krajinách, najmä v krajinách tretieho sveta, v Sýrii, Iraku, Číne či v Severnej Kórei, kde politický systém mnohých vykorisťuje a berie im osobnú slobodu náboženského vyznania. Potvrdenie týchto perzekúcií čítame v Jánovom evanjeliu, keď Ježiš hovorí svojim učeníkom: „*Vylúčia vás zo synagóg, ba prichádza hodina, keď sa každý, kto vás zabije, bude nazdávať, že tým slúži Bohu. A budú to robiť preto, že nepoznali Otca ani mňa.*“³² Ale dodáva slová nádeje: „*Toto som vám povedal, aby ste vo mne mali pokoj. Vo svete máte súženie, ale dúfajte, ja som premohol svet!*“³³ Cirkev si prešla mnohými problémami, hlavne čo sa týka rôznych bludov a schiziem, ale to, že je tu už dlhé tisícročia, je dôkazom Božej lásky a jej pôsobenia na zemi.

2.3 Viditeľné znaky kresťanského spoločenstva

O viditeľnosti znakov, o zázraku prenikajúcom a pretvárajúcom svet hovoríme v súvislosti s kresťanským spoločenstvom, v ktorom sa uskutočňuje dielo spásy v tých, ktorí zadarmo prijali Božiu milosť. Nehovoríme tu o zázraku fyzickom, teda viditeľnom ľudskými očami ako napr. uzdravenie z choroby, ale skôr o zázraku, ktorý tiež býva viditeľný očami, mení však (uzdravuje) srdce človeka a jeho zmýšľanie. Pri fyzickom zázraku sa objavuje akási ohraničenosť, lebo zväčša zasahuje len malý počet ľudí, ktorí sú prítomní na nejakom mieste v momente uzdravenia. Dochádza k zredukovaniu a nemožnosti obsiahnuť väčší počet ľudí.

To, čo preniká a mení svet, je kresťanské spoločenstvo osôb (mužov, žien, starých, mladých, zdravých, chorých, menej alebo viac inteligentných, žijúcich v manželstve či v zasvätenom živote), ktorí sa milujú v rozmere kríža a tvoria Cirkev ako spoločenstvo spasených, zhromaždené ako jeden celok v dokonalej harmónii. To, čo je na pohľad neviditeľné, sa stáva viditeľným v konkrétnom spoločenstve. O ktorých znakoch teda hovoríme? Sú nimi *láska* a *jednota*. Dary nezaslúžené, vlastnými silami neuskutočniteľné a pre nás aj niekedy nepochopiteľné. Keď Kristus hovorí: „*Toto je moje*

³² Jn 16,2-3

³³ Jn 16,33

*prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás,*³⁴ nepovie to ako moralizmus, ale ako dosvedčenie kríža, ktorý sa mal na ňom osláviť. Táto bezhraničná láska vstupuje do našich životov a pretvára náš doterajší život, a tým vytvára niečo nové, harmonické a celistvé. Naša skúsenosť je často opačná, ak sme zakúsili ničivú moc hriechu a jeho následky. Prichádza rozdelenie a zmätok, ukrývajúc v sebe nepokoj a strach a toto všetko nás vnútri ničí a spôsobuje nejednotu v Cirkvi, teda i v spoločenstve veriacich. Ako je teda možné byť v tejto tajomnej jednote bratov a sestier? Môže sa nám to javiť ako paradox, keby nám to nepovedal samotný Kristus: „*No neprosím len za nich, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa, aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal.*“³⁵ Ak uveríme, že táto jednota, ktorú má Syn s Otcom, je reálna, potom aj my, hoci vnútorne rozdelení, nájdeme bohatstvo kresťanského spoločenstva, ktoré vďaka týmto znakom bude naozajstným *communio*, zhromaždením vo viere, napredujúcim v láske a jednote kdekoľvek na svete.

2.4 Biblický význam spoločenstva

Sväté písmo nám jasne ukazuje hodnotu ľudského spoločenstva už v prvej knihe Genezis, kde sa píše: „*A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.*“³⁶ Tieto slová nám dosvedčujú, že Boh stvoril človeka na svoj obraz, to znamená na obraz Sv. Trojice, ako spoločenstvo osôb a tiež ako pokračuje v tejto knihe: „*Boh ich požehnal a povedal im: „Plodte a množte sa a naplňte zem!”*“³⁷ Často nevidíme tento dôležitý fakt ľudského spoločenstva, zvlášť hodnotu kresťanskej rodiny, v ktorej je prítomný Boh, dosvedčujúc slovami Svätého písma: „*Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.*“³⁸ V tej najhlbšej podstate je totiž človek určený pre vzťah s iným tvorom, a tak k vytváraniu tajomnej jednoty, ktorou je

34 Jn 15,12

35 Jn 17, 20-21

36 Gn 1,27

37 Gn 1,28

38 Mt 18,20

Najsvätejšia Trojica. Je to povolanie, ktoré dáva sám Boh a potvrdzuje ho i sv. Pavol vo svojom liste: „*Verný je Boh, ktorý vás povolal do spoločenstva svojho Syna Ježiša Krista, nášho Pána.*“³⁹

Iste, v dnešnom svete, ktorý vyznáva kultúru individualizmu a hedonizmu, kedy už nepotrebujem druhého, ale vystačím si sám, môžu znieť tieto slová ako klišé. Na tento fakt sú príhodné slová z knihy Genezis: „*Potom Pán, Boh, povedal: «Nie je dobré byť človeku samému. Urobím mu pomoc, ktorá mu bude podobná». Tu Pán, Boh, dopustil na Adama tvrdý spánok a keď zaspal, vybral mu jedno rebro a jeho miesto zaplnil mäsom. A z rebra, ktoré vybral Adamovi, utvoril Pán, Boh, ženu a priviedol ju k Adamovi.*“⁴⁰ Pozorujeme, že len tak nemôžeme meniť plán, ktorý mal Boh s človekom už od počiatku, a teda musíme uznať, že človek je stvorený preto, aby žil v spoločenstve a nie ako jednotlivec.

To, čo spôsobilo hlboké a katastrofálne rozdelenie, je skutočnosť prvotného hriechu Adama a Evy, ktorí počúvali hlas diabla a uverili jeho slovám, ktoré boli klamstvom: „*Tu povedal had žene: «Nie, nezomriete, ale Boh vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvorí sa vám oči, a vy budete ako Boh, budete poznať dobro a zlo.» A žena videla, že strom je na jedenie chutný, na pohľad krásny a na poznanie vábivý, nuž vzala z jeho ovocia, dala aj svojmu mužovi, čo bol s ňou, a on tiež jedol.*“⁴¹ Toto rozdelenie vnímame i dnes, kedy mnohí chcú žiť len pre seba, bez utrpenia, konfliktov, bez zodpovednosti, ba čo viac, žiť bez viery a bez lásky k Bohu a k blíždym. Židia až doteraz majú toto prikázanie ako pečať na svojom srdci a na svojom ramene: „*Počuj, Izrael, Pán je náš Boh, Pán je jediný! A ty budeš milovať Pána svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou.*“⁴²

Svet sa postupne oddeľuje od tohto podstatného znaku lásky svojím egoizmom a sebeckvom, popieraním závislosti na Bohu a uspokojovaním svojich vlastných túžob. Boh nás volá k bytiu, k zmyslu našej existencie, aby sa vyplnila Božia vôľa a tým sa v nás aj realizovalo toto vnútorné presvedčenie, že bez spoločenstva neprežijeme v tomto

39 1 Kor 1,9

40 Gn 2,18.21-22

41 Gn 2,4-6

42 Dt 6, 4-5

pretechnizovanom svete ani jedinú chvíľu.

Nádherným obrazom spoločenstva je Svätá rodina, Jozef, Mária a Ježiš, ktorí dali základ na utváranie takých spoločenstiev, vďaka pokore a jednoduchosti, ktorá z nich žiarila. Samozrejme i v živote Krista a v jeho pôsobení na zemi môžeme nájsť mnohé situácie, kedy nebol sám, ale mal okolo seba ľudí: „*Ked' raz stál pri Genezaretskom jazere, tlačil sa naň zástup, lebo chcel počuť Božie Slovo.*“⁴³ A takých miest v evanjeliách nájdeme veľmi veľa. Teda je nutné povedať, že spoločenstvo, ktoré počúva Božie Slovo a praktizuje ho každý deň, je spoločenstvom lásky a jednoty, kde ten druhý je Kristus. Ak je teda spoločenstvo žijúce z paschálneho tajomstva Ježiša Krista soľou, svetlom a kvasom, teda Cirkvou, potom sa naplňa jej vlastné poslanie a tak sa stáva miestom spásy.

Niekedy sa dostávame do nebezpečenstva, že si chceme prisvojiť mnohé dary a milosti, ktorými sme boli obdarovaní, a preto Kristus povie: „*Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.*“⁴⁴ Dokument II. vatikánskeho koncilu *Lumen Gentium* hneď na začiatku hovorí jednu dôležitú vec: „*SVETLOM NÁRODOV je Kristus.*“⁴⁵ A teda z tejto pravdy vyplýva aj zodpovednosť tých, ktorí vstúpili do Cirkvi: „*Podmienky našich čias robia túto povinnosť Cirkvi ešte naliehavejšou, aby všetci ľudia, ktorých dnes užšie spájajú rozličné spoločenské, technické a kultúrne zväzky, dosiahli aj úplnú jednotu v Kristovi*“.

⁴⁶

Cirkev je strážkyňou tohto najdrahšieho pokladu, a preto musíme byť bedliví a triezvi najmä v týchto časoch, kedy sa presadzuje voľnomyšlienkarstvo a bludárstvo na mnohých úrovniach. Môžeme nakoniec povedať, že je hlavne služobníčkou, ktorá má viesť slepých k pravému poznaniu pravdy, vyvádzať z omylov tých, ktorí majú často skreslené predstavy, aká by Cirkev mala byť a ako by mala fungovať.

⁴³ Lk 5,1

⁴⁴ Mt 5, 16

⁴⁵ DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2008, s. 61, b.1[[cit. 28.11.2019]

⁴⁶ DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, s.61, b.1

2.5 Teologický význam spoločenstva

Rozmer spoločenstva v teologickom ponímaní má svoj hlboký význam v trinitológii, ekleziológii, kristológii, mariológii, pneumatológii a eschatológii, teda v náuke o Trojjedinom Bohu, v náuke o Cirkvi, v náuke o vykupiteľskom diele Ježiša Krista, v náuke o Panne Márii, v náuke o Duchu Svätom a v náuke o posledných časoch, ktoré nám hovoria pravdy viery, dogmy a piliere, v ktorých možno úprimne hľadať a nachádzať nové pohľady pre súčasného človeka a jeho situáciu, v ktorej sa teraz nachádza.

Trinitológia nám predkladá jeden dôležitý element pre utváranie spoločenstva, ktorým je vzťah (*relatio*) a to najmä vzťah Najsvätejšej Trojice, Boha Otca, Boha Syna a Boha Ducha Svätého. „Božské osoby sú vo vzájomnom vzťahu. Pretože skutočná vzájomná odlišnosť osôb nerozdeľuje Božiu jednotu, spočíva iba v ich vzájomných vzťahoch: „V menách, ktoré vyjadrujú vzťah osôb, Otec označuje vzťah k Synovi, Syn k Otcovi a Duch Svätý k obidvom: hoci sa vzhľadom na vzťahy hovorí o troch osobách, verí sa iba jedna prirodzenosť alebo podstata.“ „Pre túto jednotu je Otec celý v Synovi a celý v Duchu Svätom; Syn je celý v Otcovi a v Duchu Svätom; Duch Svätý je celý v Otcovi a celý v Synovi.“⁴⁷ Túto tajomnú jednotu vyjadril Kristus v evanjeliu, keď hovorí: „Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prideme k nemu a urobíme si uňho príbytok.“⁴⁸ Kresťanské spoločenstvo je pozvané vytvárať túto tajomnú jednotu medzi ľuďmi, tento vzťah lásky, kde prebýva Duch Svätý, oživujúci Duch, skrze ktorého je možné neohrozene hlásať radostnú novinu vo svete, aby svet mohol rásť vo viere a v nádeji na večný život ako v príbytku radosti a pokoja.

Ekleziológia nám ponúka význam osobitnej univerzálnosti Cirkvi, spomínanej v dokumente II. vatikánskeho koncilu: „Všetci ľudia sú povolani do spoločenstva nového Božieho ľudu. Preto sa tento ľud, hoci zostáva jeden a jediný, má šíriť po celom svete a cez všetky veky, aby sa splnil zámer vôle Boha, ktorý na počiatku stvoril jedinú ľudskú prirodzenosť a rozhodol sa napokon zhromaždiť v jedno svoje roztratené deti.“⁴⁹ Je to

47 KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1998 s 73, č. 255[[cit. 28.11.2019]

48 Jn 14, 23

49 DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2008, s. 75, b.

nezaslúžený dar Boha, ktorý dáva všetkým ľuďom, aby sa ukázala jeho všemohúcnosť a nekonečnosť.

Vykupiteľské dielo Ježiša Krista nám otvára cestu k počiatkom a ku vzrastu nového spoločenstva, čo sa udialo práve na kríži: „*Tento počiatok a vzrast naznačujú krv a voda, ktoré vyšli z otvoreného boku ukrižovaného Ježiša, ako to Pán predpovedal, keď hovoril o svojej smrti na kríži: „A ja, až budem vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahnem k sebe (Jn 12,32).“*⁵⁰ Dnes je často rozšírená mienka, že Kristus áno, ale Cirkev nie. Pozorujúc u ľudí toto zdeformované myslenie a ich predstavy o Bohu, ktoré sú často skreslené a neúplné, musíme predložiť dôkazy: „*Kým Kristus, „svätý, nevinný a nepoškrvnený“ nepoznal hriech, ale prišiel jedine preto, aby odčiniť hriechy ľudu, Cirkev zahŕňa vo svojom lone hriešnikov, je svätá a zároveň stále potrebuje očisťovanie, ustavične kráča cestou pokánia a obnovy.*“⁵¹ Sám Kristus neustále posväcuje ľudí, ktorí svojím hriechom povedali Bohu ‚nie‘, a chce ich zhromaždiť okolo svojho stola, kde prijíma všetkých, potvrdzujúc slovami Písma: „*Keď potom Ježiš sedel v dome za stolom, prišli mnohí mýtnici a hriešnici a stolovali s ním a s jeho učeníkmi.*“⁵² Zo svojej lásky a zo svojho spoločenstva nevyklučuje nikoho, ale naopak, prijíma každého, kto má ochotu odpovedať na jeho volanie.

Niekedy sa zabúda, že Panna Mária, ktorá je Matkou Krista, je i Matkou Cirkvi, veď cez Vtelenie Božieho Syna Ježiša Krista, konkrétne vyjadrené v evanjeliu: „*A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami,*“⁵³ vidíme Máriu ako Matku Božiu, lebo vo svojom lone počala Krista, Božieho Syna. Maternica matky je dôležitým miestom, kde sa počne nový život, teda môžeme povedať, že spoločenstvo zrodené z Ducha Svätého má moc obnoviť tvárnosť zeme vďaka Slovu, ktoré sa stalo telom a prebývalo medzi ľuďmi a stále prebýva, keď sa ohlasuje Kerygma, a v nás, keď veríme, že je to naozaj tak, sa potom rodí vzkriesený Ježiš Kristus.

Duch Svätý má tú silu, aby pretváral spoločenstvo zvnútra, lebo sv. Pavol hovorí:

13[[cit. 30.11.2019]

50 DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2008, s. 62-63, b. 3[[cit. 01.11.2019]

51 KATECHIZMUS KATolíCKEJ Cirkvi, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1998 s. 219, b. 827[[cit. 01.12.2019]

52 Mt 8,10

53 Jn 1,14a

A vy nevíte, že vaše tělo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nepatříte sebe? Draho ste boli kúpení. Oslavujte teda Boha vo svojom tele.“⁵⁴ Spoločenstvo je chrám, v ktorom prebýva Boh, je Cirkvou, ktorá nepatří sebe, ale tomu, ktorý dal za ňu svoj život. Činnosťou Ducha Svätého je pomáhať ľuďom spôsobom špecifickým: „*Duch pripravuje ľudí, predchádza ich svojou milosťou, aby ich pritiahol ku Kristovi.*“⁵⁵

Kresťania žijúci vo svete, teda používajúci materiálne dobrá, majú zrak upriamený na nebo, odkiaľ očakávajú s nádejou druhý príchod Syna človeka, o ktorom nám hovorí aj sv. apoštol Pavol, keď píše solúnskej cirkvi: „*O časoch a chvíľach vám netreba, bratia, písať, lebo sami dobre viete, že Pánov deň príde ako zlodej v noci.*“⁵⁶ Je to výzva k pripravenosti a bdlosti, aby spoločenstvo veriacich, hoci sú vo svete, neslúžili tomuto svetu, ale rozpoznávali znamenie čias. Prvotná Cirkev s horlivosťou ohlasovala príchod Božieho kráľovstva, jej pohľad bol skôr eschatologický, no ten sa postupne v nasledujúcich stáročiach z vnímania ľudí vytrácal.

Dnes nás znervózňuje, keď sa hovorí o katastrofách, vojnách a prenasledovaniach, ktoré majú predchádzať príchodu Ježiša Krista. Spoločenstvo kresťanov sa navzájom potešuje slovami z knihy Zjavenia apoštola Jána: „*Videl som nové nebo a novú zem, lebo prvé nebo a prvá zem sa pominuli a ani mora už niet. A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, vystrojené ako nevesta, ozdobená pre svojho ženícha.*“⁵⁷

54 1Kor 6,19-20

55 KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1998 s. 196, b. 737[[cit. 01.12.2019]

56 1Sol 5,1-2

57 Zjv 21, 1-2

2.6 Pastoračný rozmer kresťanského spoločenstva

Keď sa pozeráme na udalosti a situácie v dnešnom svete, musíme si uvedomiť, že mnoho vecí sa neodvratne mení a je niekedy veľmi náročné čeliť obrovskému tlaku, ktorý sa stále zväčšuje. Konzumizmus a materializmus už ovládol množstvo ľudí, majúci jeden hlavný cieľ, a to zabudnúť na to, čo je duchovné, a využiť čas svojho krátkeho života čo najviac pre seba. Boh nevyklučuje zo svojej lásky žiadneho človeka, preto pastoračia má byť zameraná na široké spektrum ľudí, vyžadujúc otvorenosť a veľkú ochotu pre tých, ktorí pracujú najmä v cirkevnej sfére a majú zodpovednosť pred Bohom za ich vedenie a konkrétnu pomoc.

V poslednej dobe sa v pastoračnej starostlivosti kladie veľký dôraz na rodinu a jej nenahraditeľný význam v ľudskej spoločnosti. Bez tejto základnej bunky ľudskej spoločnosti rastie tendencia tzv. pohodlného života, aby sa život stal ľahším a priam ekonomicky výhodnejším. *„Rodina je miestom, kde sa mimoriadnym spôsobom zjavuje láska. Rodina budovaná na manželstve chápanom ako celoživotné spoločenstvo muža a ženy zamerané na dobro manželov, darovanie života a výchovu detí, je základnou bunkou Cirkvi i spoločnosti.“*⁵⁸ V posynodálnej apoštolskej exhortácii o láske v rodine sa hovorí: *„Církev je rodina rodín, ustavične obohacovaná životom všetkých domácich cirkví. Ochrana Pánova daru ve svätosti manželstvá není jen zájmem jednotlivých rodín, ale také celého křesťanského společenství.“*⁵⁹

Tak ako v manželstve sú podstatnými vlastnosťami jednota a nerozlučiteľnosť, podobne i kresťanské spoločenstvo má byť znakom jednoty a nerozlučiteľnosti, uprostred ktorého je sám Kristus.

Aby mohlo kresťanské spoločenstvo duchovne vzrastať, je dôležité, aby napredovalo v konkrétnych čnostiach, ktorými sú: učenie sa láske, ale aj jej prijatiu, takisto úcte k druhému a službe bližným, pričom sa vytvárajú vzťahy. *„Křesťanstvo nie je len vzťah „ja a Ježíš Kristus“. Kristus nás chce vteliť do svojho tajomného tela Cirkvi.“*

58 KONFERENCIA BISKUPOV, *Pastoračný plán katolíckej cirkvi pre Slovensko*, Spolok Svätého Vojtecha 2007, str.32, b.32[[cit. 01.12.2019]

59 PÁPEŽ FRANTIŠEK, *Amoris Laetitia- Radost z Lásky*, Praha: Paulínky, 2016, s. 62, b. 87[[cit. 01.12.2019]

*Keď sa človek rozhodne pre život s Ježišom Kristom, rozhodne sa aj pre spoločenstvo jeho nasledovníkov.*⁶⁰ Týmto nechceme povedať, že neexistujú v spoločenstve Cirkvi nepokoje, nezrovnalosti, závisť, úzkostlivosť alebo falošnosť, lebo tak sa dostaneme k idealizovanej forme perfekcionizmu, ktorá je nepravdivá. Cieľom je uznanie Boha ako Pána, ktorý pretvára postupne náš charakter, naše zvyky, zlé správanie, ktoré človeka determinujú a zotročujú.

Najhoršie pre súčasného človeka je zatvoriť sa do seba, viesť virtuálny dialóg so svetom, ktorý ma nechápe a obmedzuje ma. Venovať čas druhému často stojí nejaké úsilie, niekedy i sebazapieranie, a teda ten pravý dialóg môžeme nájsť cez hľadanie pravého priateľstva, ktoré nie je založené len na citových prejavoch, ale na láske, kedy sa ukazuje pevnosť a stabilita. Ježiš Kristus nás k tomu priam aj vyzýva, keď hovorí: *„Hľa stojím pri dverách a klopem. Kto počúvne môj hlas a otvorí dvere, k tomu vojdem a budem s ním večerať a on so mnou.*⁶¹ Toto pozvanie na hostinu sa týka všetkých bez rozdielu, ale vyžaduje to z našej strany krok viery, či počúvnem jeho hlas a otvorím svoje srdce, alebo zostanem za zatvorenými dverami, aby ma nikto nevyrušoval a aby som si žil svoj prázdny život, na ktorý som si už zvykol.

Postoj sveta je skôr zameraný na vytváranie nejakých produktov, používajúc rôzne techniky a prostriedky, zatiaľ čo k vytváraniu kresťanského spoločenstva nás vedie oživujúci Duch Ježiša Krista. Aby mohlo toto „communio“ postupne rásť k plnej jednote a malo schopnosť vyjsť medzi ľuďmi, je dobré sa častejšie vracieť k počiatkom našej viery, konkrétne k nášmu krstu a birmovke, kedy sme prijali dar byť Božími deťmi, boli sme oslobodení od dedičného hriechu a prijatí do Cirkvi, ba čo viac, prijali sme dar Duchu Svätého, ktorý v nás obdivuhodne pôsobí a je zároveň i obhajcom, „garantom“, že bude s nami a dá nám silu vydávať svedectvo pred druhými. Musíme si uvedomiť, že Boh je tým, ktorý v nás a cez nás uskutočňuje dielo spásy a povolal nás k slobode Božích detí, ku ktorej nás volá Cirkev: *„Jedných volá, aby túžbou po nebeskom príbytku vydávali o ňom nepochybné svedectvo a udržiavali ju živú v ľudstve, kým druhých povoláva, aby sa venovali pozemskej službe ľudstvu a touto svojou činnosťou pripravovali materiálny*

60 ŠMIDRIAK, O., *Pastorácia s dôrazom na spoločenstvo a evanjelizáciu*, Ružomberok: Verbum, 2012, s. 45[[cit. 01.12.2019]

61 Zjv 3,20

základ nebeského královstva.“⁶²

Jasne sa vynára potreba pastorácie v prostredí, v ktorom žijeme a na základe nášho prístupu k situácii spoločnosti sa disponujeme pre naplnenie Božej vôle, hoci to nie je jednoduché, keď sledujeme stav mladých ľudí (žiť bez pevného zväzku, mať jedno dieťa alebo dokonca žiadne, byť „single“, možnosť vybrať si pohlavie a iné), stále viac viditeľný v našej súčasnej spoločnosti.

2.7 Sociálny rozmer kresťanského spoločenstva

Objaviť pravú hodnotu kresťanského spoločenstva môžeme len vtedy, keď pochopíme jeho spoločenský rozmer, lebo osobitné miesto v ňom má ľudská bytosť schopná vytvárať medziľudské vzťahy. Dôstojnosť človeka býva dnes často v spoločnosti nerešpektovaná, v mnohých krajinách sa potiera právo na život, náboženskú slobodu, právo slobodnej voľby a pod. Samotná spoločnosť by však mala dbať na spravodlivé rozdeľovanie materiálnych dobier pre všetkých ľudí a nemala by sa vyvyšovať a utláčať tých, ktorí sa dostali z rôznych dôvodov do sociálnej biedy a životnej krízy. Cirkev bola vždy tou, ktorá chránila ľudský život a základné potreby človeka, o čom svedčí aj konanie apoštolov: *„Apoštoli veľkou silou vydávali svedectvo o zmŕtvychvstaní Pána Ježiša a na všetkých spočívala veľká milosť, veď medzi nimi nebolo núdzneho, lebo všetci, čo mali polia alebo domy, predávali ich, a čo za ne utržili, prinášali a kládli apoštolom k nohám, a rozdeľovalo sa každému podľa toho, kto ako potreboval.*“⁶³

Tento sociálny rozmer sa v priebehu dejín stále viac vytrácal, až kým jeho potlačanie nevyústilo do extrémnych myšlienok tzv. imanentného antropocentrizmu a individualizmu. V nich sa život s druhým stáva pre človeka neznesiteľným bremenom. Hľadajú sa mnohé alternatívy a riešenia, ktoré by mali nahradiť človekovi stratené hodnoty jeho bytia. Preto sa dnes vytvárajú obrovské siete virtuálnej techniky, v ktorých

62 DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2008, s. 239, b. 38[[cit. 01.12.2019]

63 Sk 4, 33-35

stretnutie sa so živou ľudskou osobou nemá hlavné miesto, a teda cieľom už nie je spoločné dobro, ale dobro privlastnené sebe.

Dekalóg – desať slov vo Svätom písme – nie je len príručkou alebo súhrnom nejakých ideálov pre neuskutočniteľný život, ale je životne dôležitým ukazovateľom na ceste pravdy. Katastrofickým scenárom je nevedomosť hriechu, ktorý má aj sociálny rozmer, lebo je hriechom proti blížnemu: „*Sociálny je každý hriech spáchaný proti spravodlivosti vo vzťahoch medzi osobou a osobou, medzi osobou a spoločenstvom a medzi spoločenstvom a osobou. Sociálny hriech je každý hriech proti spoločnému dobru a proti jeho požiadavkám v celej obširnej sfére občianskych práv a povinností.*“⁶⁴ Teda každé previnenie sa proti blížnemu, proti spravodlivosti je deštrukciou Božieho plánu v nás, lebo zámerom Boha s človekom od počiatku bola realizácia jeho dobra a dokonalého šťastia. Kresťanstvo nemá byť slepé ani hluché k realizmu hriechu, ale ak vidí priepasti zla, musí odpovedať na ťažké situácie postojom nádeje, pozerajúc pritom na skutok vykúpenia Ježiša Krista, ktorý živí nehasnúce svetlo v nás.

Jedným z hriechov dnešnej modernej spoločnosti je nadmerné zhromažďovanie majetku, čím sa prikladá väčšia dôležitosť stvoreným veciam než samotnej ľudskej bytosti. Vo svojej podstate nie je zlé veci vlastniť, ale zlo spočíva v spôsobe, akým sa s vecou narába. Vieme, že hospodárska kríza v niektorých krajinách vyústila do enormných rozmerov, kedy mnohí majú nadbytok a druhí nemajú nič. Táto hlboká priepasť v ľudskej spoločnosti je previnením sa proti spravodlivosti a láske k blížnemu.

Všetci sme boli povolani k láske, to znamená k poznaniu Toho, ktorý nás stvoril a ktorý nás nekonečne miluje. Inými slovami, zabúdame na to, že všetko, čo máme alebo vlastníme, je Boží dar. Nič sme si na tento svet nepriniesli a nič si z tohto sveta neodnesieme. Život človeka sa tak naplno prejavuje v očakávaní a bdelosti, ktoré už často medzi ľuďmi ani nebadáť. Človek si vytvoril idealizovaný obraz svojho bytia, svoje štruktúry plánovania, čím sa odlúčil od základného plánu Boha s nami.

64 PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ, *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, s. 74, b.118[[cit. 03.12.2019]

2.7.1 Tajomstvo jednoty človeka

Keď hovoríme o jednote spoločenstva, musíme pripomenúť i základný rozmer ľudskej osoby, v ktorej sa obdivuhodne prejavuje jednota duše a tela. „*Duchovná a nesmrteľná duša je princípom jednoty človeka, je tým, vďaka čomu jestvuje ako jednota – jednota telom i dušou – „corpore et anima unus“ – , čiže ako osoba.*“⁶⁵ Z tohto hľadiska musíme pozeráť na človeka ako na osobu, ktorá má svoju dôstojnosť vďaka nesmrteľnej duši a podobne musíme vzdávať patričnú úctu i ľudskému telu, v ktorom táto duša prebýva.

Keby si spoločnosť uvedomovala tieto fakty, potom by inak pristupovala k samotnému človeku, čo dosvedčuje aj dogmatická konštitúcia *Gaudium et Spes*: „*Človek sa teda nemýli, keď uznáva svoju nadradenosť nad fyzickým svetom a nepokladá sa iba za súčasť prírody, alebo za anonymnú zložku ľudského spoločenstva. Svojím vnútrom totiž presahuje vesmír.*“⁶⁶

Zvrátenosť srdca a inklinovanie k hriechu nás privádza k popieraniu Boha a k opovrhovaniu vlastným telom, ktoré je chrámom Ducha Svätého, ako nám hovorí list Korint'anom: „*Neviete, že ste Boží chrám a že vo vás prebýva Boží Duch? Kto by teda Boží chrám zničil, toho Boh zničí. Lebo Boží chrám je svätý – a ním ste vy.*“⁶⁷ Úcta k vlastnému telu patrí k základným mravným princípom ľudského života, z čoho vyplýva aj úcta k samotnému človeku a k jeho životu v spoločnosti. Existencia ľudstva nie je niečo náhodné, nie je iba súčasťou prírody, ale je Božím plánom, na ktorom má mať každý človek účasť tým, že plní vôľu Boha.

65 PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ, *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, s. 78, b.127[[cit. 03.12.2019]

66 DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2008, s. 218, b. 14[[cit. 09.12.2019]

67 1Kor 3, 16-17

2.7.2 Transcendentnosť človeka a jeho otvorenosť k nekonečnu

Už starovekí filozofovia ako Platón, Aristoteles a Sokrates si uvedomovali otvorenosť človeka pre niečo vyššie, pre niečo, čo sa človeku môže zdať čímisi neprekonateľným a nedosiahnuteľným. Charakteristickým znakom ľudskej osoby je jej rozum a slobodná vôľa. Vďaka nim je človek „*otvorený aj voči iným ľuďom a svetu, pretože jedine nakoľko pochopí seba vo vzťahu k „ty“, môže vstúpiť do vzťahu prostredníctvom dialógu a spoločenstva s inými.*“⁶⁸ Strata vlastnej identity a spolupatričnosti sú dôsledkom popierania transcendentného rozmeru človeka a jeho otvorenosti k nekonečnu, lebo hriechom bola zranená jeho prirodzenosť, a tak nadobudol presvedčenie, že nepotrebuje nikoho a nič pre svoju existenciu.

Naplnením, teda cieľom ľudskej osoby a jej sebarealizácie, sa definitívne stáva jej nasmerovanie k Bohu. Preto aj sociálny rozvoj človeka je možný len vtedy, keď človek uzná zvrchovanú a nekonečnú bytosť väčšiu od seba, čím sa stáva otvoreným a viac slobodným pre uskutočňovanie Božieho plánu spásy.

68PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ, *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, str.79, b.130[[cit. 09.12.2019]

3 Farnosť

3.1 Význam slova „farnosť“ a jeho vznik z pohľadu dejín

Slovo „farnosť“ je prekladom latinského slova „*paroecia*“, resp. „*parochia*“. Do latinčiny sa tento pojem dostal z gréčtiny, zo slova „*παροικία*“ resp. „*paroikein*“. Význam tohto slova je „bývať vedľa“, bývať v cudzom meste (ako sused či cudzinec, usídlený v meste)⁶⁹. Prenesene môžeme povedať, že je to stav cirkvi, ktorá žije v materiálnom svete, a veriaci sú tými, ktorí žijú v „*cudzej krajine*“, teda sú len prechodnými obyvateľmi tohto pomínuteľného sveta, ktorí v nádeji očakávajú nové alebo novú zem. Z hľadiska dejín v 2. storočí hovoríme o farnosti ako o cirkevnom spoločenstve, ktoré obýva konkrétne územie, kým v 4. storočí sa už objavuje termín miestna (partikulárna) cirkev, hierarchicky pod vedením biskupa. Prvýkrát termín „*parochia*“ použil pápež Zosimus v r. 417 na označenie cirkevného spoločenstva na vidieku, z dôvodov potreby evanjelizácie vidieka. Na čele tejto farnosti bol *kňaz (chorepiscopus), ktorý mal rozsiahlejšiu právomoc než ostatní kňazi v pastorácii, lebo bol vizitátorom pastoračnej práce mimo mesta a bol podriadený diecéznemu biskupovi*⁷⁰. 6. storočie je obdobím stabilizácie inštitútu farnosti s týmito znakmi:

- vlastné územie (vymedzené biskupom)
- vlastné práva (udeľovať sviatosti, brať určené príjmy slúžiace na obživu kňaza a údržbu kostola)
- vlastný kňaz (*sacerdos proprius*), t.j. farár⁷¹

História nám pomáha vidieť, ako sa postupne vytvárala konkrétna štruktúra farností, ktorá si zachovala svoju podobu až do dnešných čias i napriek tomu, že ľudstvo prechádzalo určitými ťažkosťami a zmenami, ktoré zanechali na ľuďoch kontraproduktívne následky.

69 NĚMEC, M. *Základy kánonického práva*, Bratislava: Iura editio, 2006, s. 109[[cit. 09.12.2019]

70 NĚMEC, M. *Základy kánonického práva*, str. 110

71 NĚMEC, M. *Základy kánonického práva*, str. 110

3.2 Podstatné prvky farnosti

Na základe teritoriálneho alebo, ak je to vhodné, personálneho princípu (napr. farnosť tvorená veriacimi z niektorého východného katolíckeho obradu alebo národnosti, profesie a jazyka) je farnosť spoločenstvom veriacich, ktoré obýva konkrétne územie, teda má svoje hranice a je zverená do pastierskej starostlivosti (tzn. do jurisdikcie) kňaza – farára, ktorý na základe riadnej a vlastnej moci vykonáva úrad, ktorý mu bol zverený. Farnosť je tiež *najnižšou jednotkou v partikulárnej cirkvi a najnižším uceleným centrom združovania veriacich v územnej štruktúre cirkvi s právnou subjektivitou*⁷².

Jurisdikcia je vo farnosti vykonávaná pod autoritou diecézneho biskupa, ktorý jediný má moc zriaďovať, rušiť a meniť farnosť. Vidíme, že tento úrad nemôže byť zverený hocikomu, lebo ide o životy ľudí, ich nasmerovanie a prípravu na stretnutie s Bohom.

3.3 Dôvody vzniku farností

Každý z nás potrebuje nejaké miesto alebo prostredie, kde môže prežívať svoje starosti, bolesti, pády, zlyhania, ale aj radosti, pocity šťastia, prijatie a lásku. Hľadáme liek, ktorý by nám každodenne pomáhal v našich utrpeniach, zvlášť v súčasnosti, kedy si už nevieme dať rady, ako ďalej žiť. Problémom dnešnej doby nie je chudoba materiálna, ale skôr duchovná. Mnoho ľudí ani nevie, kde patrí, aké je ich miesto v živote a v spoločnosti. Už sme sa dotkli problému procesu sekularizácie, presadzovania individualizmu, ktorý napáda človeka zvnútra a má stále tendenčnú postupnosť, zvlášť v krajinách západnej Európy.

V roku 1985 sa pápež Ján Pavol II., vidiac situáciu politických a spoločenských zmien, ktoré spôsobili u mnohých ľudí ochladnutie viery a stratu vnímania nadprirodzeného povolania, prihovoril kresťanom žijúcim v Európe s výzvou, aby sa podujali na novú evanjelizáciu. V jednom posynodálnom liste pápež zdôrazňuje: *„Znova by som chcel všetkým moderným ľuďom privolať jednu naliehavú výzvu, s ktorou som začal svoj pastiersky úrad: Nemajte strach! Otvorte, áno, otvorte doširoka dvere*

72 NĚMEC, M. *Základy kánonického práva*, Bratislava: Iura editio, 2006, s. 111 [[cit. 12.12.2019]

*Kristovi!*⁷³Otázka teda je, prečo vznikajú farnosti a aký má zmysel vytvárať toto prostredie pre ľudí dnešného sveta?

Uvedomme si, že nevytvárame len štruktúry, nejakú bunku, do ktorej treba napchať čo najviac ľudí. Môže byť, že mnohí kňazi sú spokojní s doterajším stavom, lebo len veľmi málo vecí sa dá zmeniť. *„Farnosť je spoločenstvom, kde sa život rozvíja celistvým spôsobom. Čo to však znamená? Predovšetkým je to miesto, kde sa prijímajú všetky sviatosti. Život kresťanov vo farnosti je ako život v rodine. Tí, čo hľadajú svoj nebeský domov, prežívajú v spoločnom dome všetky radosti aj ťažkosti.*“⁷⁴

Ako sme už spomenuli, rodina je základnou bunkou ľudskej spoločnosti, kde sa prežíva každodenný život v radoostiach či v bolestiach. Farnosť je spoločenstvom, v ktorom život každého človeka má opodstatnené miesto, lebo má nadprirodzený charakter. Sv. Pavol vyzýva cirkev v Korinte k tejto duchovnej jednote: *„Lebo ako je jedno telo a má mnoho údov, ale všetky údy tela sú jedno telo, hoci je ich mnoho, tak aj Kristus. Ved’ my všetci, či Židia alebo Gréci, či otroci alebo slobodní, boli sme v jednom Duchu pokrstení v jedno telo. A my všetci sme boli napojení jedným Duchom.*“⁷⁵ Sme Kristovými údmi, lebo sme prijali sviatosť krstu, podobne i farnosť má byť jedným telom, pospájaným z mnohých údov v jeden celok. Tak ako rodina je miestom odovzdávania viery deťom, podobne aj farnosť je významným priestorom k napĺňaniu tejto neľahkej úlohy, prislúchajúcej tým, ktorým bola daná táto moc k vykonávaniu služby druhým.

Farnosť by mala byť domovom, miestom prijatia a vzájomného dialógu, preto aj má zmysel vytvoriť také miesto, kde sa človek cíti byť milovaný a prijatý. Farnosť je tiež miestom stretnutia, nie hocijakého, ale takeého, ktoré môže úplne a od základu zmeniť náš život.

Nič nerastie bez pevných koreňov, čo spoznáваме aj z príbuzenských vzťahov, národnostných väzieb a najmä v spoločenstve Cirkvi. Tieto vzťahy sú často nabúrané, napádané a nestabilné, preto aj farnosť má vytvárať také zázemie, ktoré je

73 JÁN PAVOL II., *Christifideles Laici*, Bratislava: Lúč, 1990, s. 43-44, b. 34. [[cit. 12.12.2019]

74 KYSELICA, J., *Obnova farnosti cez neokatechumenát*, Trnava: Dobrá Kniha, 1998, s.121[[cit. 12.12.2019]

75 1 Kor 12, 12-13

obohacujúcim pre nás všetkých, ale aj pre tých, ktorí sa stratili alebo v mnohých prípadoch už nemajú záujem. Diecézny biskup je nositeľom úradu, ale tiež bedlivým strážcom, ktorý z vnuknutia Ducha Svätého vidí potreby svojej diecézy, v ktorej sú farnosti a tiež ich duchovní pastieri, v poslušnosti vykonávajúci im zverenú službu.

3.4 Súčasný stav fungovania farností

Dnešný stav farského spoločenstva môžeme vnímať z hľadiska okruhu ľudí, prežívajúcich svoju vieru na základe socio-náboženského aspektu, ktorý zodpovedá realite pastorácie a jej prejavu v životných situáciách. Nejde o nejaké posudzovanie alebo očierňovanie farností, ale o skutočný a komplexný pohľad na vec, ktorý má osvetliť alebo doplniť rôzne nedostatky. Máme tri rôzne okruhy veriacich, ktorí tvoria štruktúru dnešného farského spoločenstva:

- *Prvý okruh predstavuje malá menšina, ktorá si uvedomuje svoju príslušnosť k Cirkvi a žije vieru s horlivosťou. Často sa jej, žiaľ, nedostáva solídnej formácie, ale je to skupina pripravená na apoštolskú činnosť.*
- *Druhý okruh tvorí väčšia skupina veriacich, ide však často o menšinu v pomere k farnosti ako celku. Ich príslušnosť k Cirkvi sa prejavuje praktizovaním náboženstva, predovšetkým plnením nedelnej povinnosti, občasnou účasťou na sviatostiach a príležitostnou spolupracou s ostatnými podľa naliehavosti potrieb farnosti.*
- *Napokon tretí okruh tvorí veľká väčšina veriacich, ktorú možno pokladať za skupinu pasívnych a vzdialených od náboženského života. Ide o pokrstených, ktorí sa prakticky rozišli s Cirkvou, alebo ich spojenie s Cirkvou sa obmedzuje na najsilnejšie momenty života, ako sú narodenie, prvé prijímanie, sobáš, pohreb atď.⁷⁶*

76ŠMIDRIAK,O., *Pastorácia s dôrazom na spoločenstvo a evanjelizáciu*, Ružomberok: Verbum, 2012, str. 153[[cit. 15.12.2019]

Naliehavo musíme hľadať spoločné pastoračné riešenie, ktoré by nám otvorilo nový obzor, k čomu je potrebná otvorenosť a disponibilita. Bez nich zostávame apatickí a znechutení, keď nevidíme okamžitý výsledok úsilia, ktoré vkladáme do pastoračnej činnosti.

Pastoračná činnosť sa v mnohých farnostiach obmedzila na vysluhovanie sviatostí a kultu, aby tým sprostredkúvala základné potreby prvého a druhého okruhu veriacich, o ktorých sme už hovorili. Vďaka tomu sa farnosť stáva miestom úzkeho okruhu jedincov, ktoré nemá nejaký veľký dosah na širšie okolie, teda ľudí pasívnych a vzdialených, vnímajúcich Cirkev ako sprostredkovateľku najdôležitejších životných momentov. Priestory v kostoloch alebo cirkevné obrady potom prevažne slúžia k okrášleniu a k pompézosti chvíľ, aby som mal aspoň nejakú krásnu pamiatku, na ktorú budem spomínať. Vieme, že urobiť niečo dobré, hodnotné a trváce vo farnosti nie je otázkou dní alebo týždňov, ale je to proces dlhých rokov.

V snahe vyhnúť sa neustálemu negativizmu, musíme zdôrazniť i kladné stránky pastoračnej činnosti v mnohých farnostiach, kde sa rozvíjajú rôzne aktivity, robia sa katechézy, podporujú sa charizmatické spoločenstvá a vytvárajú sa organizované skupiny veriacich, ktorí v spolupráci s farárom majú záujem podieľať sa na zvelaďovaní dobrého diela medzi ľuďmi.

3.5 Typologický prehľad súčasnej farnosti podľa Aleša Pokorného

V knihe „*Pastorace v postmoderní společnosti*“ sa autor vážne zamýšľal nad situáciou vo farnosti a jej rozlíšenia, z hľadiska miesta, aby poukázal na fakt, že farnosť nemôže byť len nejakým priestorom na plnenie našich náboženských povinností, kde čerpáme útechu a odpočinok, predtým, ako sa máme vrátiť do reálneho sveta. Toto hlboké rozdelenie „skutočného života“ od „prežívanej víry“ sa dotýka každého človeka, a najmä dnes v našich farnostiach, aby sme sa neobmedzili len na významné slávnosti, ktoré sa uskutočňujú dva razy do roka akú sú napr. Narodenie Pána a Veľká Noc, ale aby sme boli naozaj súčasťou, toho, čo sa deje v Cirkvi.

Aleš Pokorný rozlišuje štyri typy farností, ktoré sú najčastejšie prítomné v našom prostredí:

1. Farnosť, ktorá se v podstatě kryje s obcí (teda venkovská farnosť) a kde se většina obyvatel k církvi hlásí

V takové farnosti mohou vznikat malá společenství (živý růženec, jiné modlitební skupiny, farní charita apod.), ale komunita se zde do velké míry kryje s farní komunitou.⁷⁷ V tejto oblasti sledujeme typ ľudí, ktorí žijú svoju vieru na základe tradičných hodnôt, prejavujúc sa predovšetkým formou zbožnosti ako je napr. sv. omša, pohreb, sobáš, fašiangy, oprava kostola, ruženec aj., ktoré dozaista nie sú ničím podradným. Aleš Pokorný hovorí o problémoch vo farnostiach, s ktorými sa stretávajú mnohí kňazi, najmä mladšia generácia. Problémom často býva nezáujem o iné aktivity, ktoré by mohli obohatiť ľudí, ale aj farské spoločenstvo. Ľudia s týmto typom zbožnosti často podliehajú tlaku komerčnej spoločnosti, a preberajú aj jeho morálne správanie, teda môžeme povedať, že sú jednoducho ovplyvniteľní. Autor spomína oblasť, kde sa tento typ ľudí najviac vyskytuje a tou je tradičný moravský región. Na Slovensku je týchto oblastí určite viac, kde ľudová zbožnosť na vidieku sa ešte úplne nevytratila zo života ľudí.

2. Venkovská farnosť diasporná, kde farné společenství tvorí „malé stáde“ (několik desítek lidí), případně ještě menší „svatý zbytek Izraele“, čítající sotva deset lidí

Tito lidé zpravidla tvorí sami od sebe určité společenství, okolí je vnímá jako zvláštní skupinu lidí. To ale neznamená, že automaticky komunikují o víře, že se spolu modlí atd.⁷⁸ Myslenie týchto ľudí je v mnohých prípadoch ťažko zmeniť, nemajú

77 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 53[[cit. 02.03.2019]

78 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 53[[cit. 02.03.2019]

záujem podnikat' nič nové, upokoja sa tým, že kňaz im raz za čas príde odslúžiť omšu a spolu sa pomodlia. V týchto prípadoch je potrebné nájsť osobu, ktorá by zorganizovala spoločný program a zoskupila ľudí k modlitbe, čítaniu Božieho Slova, a tak dokázala stmeliť spoločenstvo. Problém je, že chýba iniciatíva u mnohých vo farnostiach, teda stáva sa, že realizovanie a plánovanie aktivít obvykle zostáva na samotnom kňazovi.

3. Farnosť veľkomestská (teda jedna z rady farností ve městě)

Tyto farnosti mají vzhledem k tvorbě farního společenství dva zásadní problémy: jednak ve větších městech u nás žije část katolíků po způsobu „městských nomádů“, to znamená, že putují od kostela ke kostelu buď nahodile (třeba podle toho jak jim vyhovuje čas bohoslužeb), nebo podle toho, kde právě je jejich oblíbený kněz. Jiní putují mezi svým bydlištěm a svou chalupou na venkově, takže nejsou doma přítomni o některých nedělích nebo celé léto, kdy jsou na chalupě.⁷⁹ I keď autor upriamuje svoju pozornosť na veľkomesto ako je napr. Praha, vnímame tú istú situáciu aj v slovenských veľkomestách, kde farnosti sú tzv. prechodným miestom, niektorí ich nazývajú tiež ako „letisková farnosť“, kde sa na chvíľu zastavíme a potom ideme ďalej. Farnosť je miestom, kde farár, kapláni a diakon vyslúžia sviatosti, povzbudia homíliou prítomných veriacich, a tak vyplní základné úlohy, ktoré sú v ich kompetencii. Tvorba nového spoločenstva nebyva jednoduchá vo veľkých mestách, tak ako je napr. na vidieku, kde sa ľudia navzájom poznajú a stretávajú sa na rôznych miestach (na ulici, pri oprave kostola, alebo farskej budovy, pri slávnostiach alebo akciách na farskej záhrade apod.) a to je i zásadný problém, ktorý riešime pri pastorácii, ako vyriešiť tento problém anonymity. V meste už často nerozumiem farnosť ako „svoju farnosť“, „ale mnohem více je vázána na požadavky jakéhosi „posvátného konzumu“ – hledají to, co jim vyhovuje a prospívá, a nemají mnohdy ani snahu sami něco dávat, ani přijímat odpovědnost za dílčí úkoly ve farnosti“.⁸⁰

79 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 54[[cit. 02.03.2019]

80 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, s.54

4. Maloměstská farnost v nábožensky smíšeném až diasporním prostředí, kde se většina farníků zná, ale počtem mnohonásobně přesahuje rozsah malé skupiny⁸¹

Tento typ farnosti můžeme nazvat' najlepším prostredím pre utváranie spoločenstiev, ktoré však bez pomoci kňaza, alebo niekoho s organizačnými schopnosťami nemôžu samostatne existovať. Naozaj dnes sledujeme toto ovocie v mnohých farnostiach, ak vidíme záujem zo strany ľudí a využitie ich osobitných vlôh k realizácii rôznych dobrých projektov pre dobro všetkých. Aleš Pokorný predkladá aj to, že „*problémem bývají někdy ti , kdo se do žádného společenství zařadit nemohou a nebo nechtějí. Někdy si totiž připadají jako vyřazení nebo druhořadí*“.⁸² Samozrejme je potrebné ponechať voľný priestor pre slobodné rozhodnutie, aby sa nikto necítil byť manipulovaný alebo dotlačený k vstupu do nejakého spoločenstva, lebo mi to niekto tak nariadil. Túto formu slobodného prejavu by mali rešpektovať predovšetkým kňazi, ktorí pôsobia vo farnosti alebo konkrétne osoby nimi poverené.

3.6 Pastoračné metódy a ich využitie vo farnosti

V súčasnej pastorácii vo farnostiach je najdôležitejšie hľadať aktuálne výzvy, východiská, čo robiť v danej chvíli, viesť vzájomný dialóg, vytvárať nové veci, nebáť sa riešiť problémy, ktoré nastávajú, lebo len tak budeme môcť nájsť spoločný cieľ. K tomu nás povzbudzuje aj sv. apoštol Pavol: „*Ja teda tak bežím, nie ako na neisto, tak bojujem, nie akoby som bil do vetra.*“⁸³ Bojovať znamená ísť dopredu, nevzdávať sa, i keď zakopnem a padnem. Ten, kto vie vstať a bežať ďalej, je schopný prekonávať mnoho prekážok. Rozoznávať „*znamenie čias*“ je základným predpokladom pre uskutočňovanie pastoračného plánu, čo nám pripomína i II. vatikánsky koncil v Pastoralnej konštitúcii o Cirkvi v súčasnom svete: „*Všetok Boží ľud, najmä duchovní*

81 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, s. 55

82 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 55[[cit. 02.03.2019]

83 1 Kor 9, 26

pastieri a teológovia, má s pomocou Ducha Svätého pozorne počúvať, rozoznávať a vysvetľovať rozličné spôsoby vyjadrovania našich čias a vedieť ich posúdiť vo svetle Božieho slova, aby sa tak zjavená pravda mohla čoraz dôkladnejšie poznávať, lepšie chápať a vhodnejšie predkladať.“⁸⁴

Mnohí z nás ešte žijeme z myšlienok na minulosť, na to, čo sme prežili, ako veci fungovali iným spôsobom, možno lepším, možno horším. Vyjadrenie jedného z významných autorov, Paula Josefa Cordesa, nám chce objasniť tento konkrétny spoločensko-pastoračný fenomén slovami: „*Výraz „znamenie časov“ teda predpokladá vitálnu prepojenosť medzi pastoračným vedením a ohlasovaním. Obracia sa proti zastaranej a muzeálnej duchovnej a kultúrnej orientácii a vyzýva ponoriť sa s otvorenými očami a ušami do myslenia a cítenia dnešnej doby a hľadať riešenia pre páľčivé problémy ľudstva.*“⁸⁵

Táto prepojenosť sa môže postupne vytrácať, ak zatvárame svoje oči a uši výzvam dnešnej doby. Môže sa stať, že nové hnutia sú vnímané ako narušitelia farských aktivít; niekedy je pravda, že samotní členovia nových hnutí sa zvyčajne postarajú o nedostatočnú obozretnosť, neoprávnenosť svojich nárokov vzhľadom na správcu farnosti alebo o konanie sprevádzané rôznymi omylmi. Preto aj farári majú bdieť nad činnosťami, ktoré sa dejú v prostredí farnosti, ale nemali by sa zatvárať pred novými projektmi, ktoré prinášajú novú evanjeliovú silu.

Dar rozlišovania je v tomto prípade neodmysliteľným pomocníkom, ako nám to pripomína pápež František v *Amoris Laetitia*: „*Rozlišování má pomáhat nacházet možné cesty odpovědi Bohu a růstu prostřednictvím omezení. Když si myslíme, že všechno je jenom bílé anebo černé, zavírame někdy cestu milosti a růstu a odrazujeme od cest posvěcování, které vzdávají Bohu slávu.*“⁸⁶ Práve v dnešných časoch, kedy máme všetko tzv. na podnose, všetko pripravené, musíme vedieť rozlíšiť prítomný okamih, po grécky: Καίπος – vykúpený čas. Aktuálne sú Ježišove slová v Lukášovom evanjeliu:

84 DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánskeho koncilu, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2008, s. 248, b.44[[cit. 02.03.2019]

85 CORDES JOSEF, P. *Znamená nádeje*, Bratislava: Lúč, 1998, s. 175[[cit. 10.03.2019]

86 PÁPEŽ FRANTIŠEK, *Amoris Laetitia - Radost z Lásky*, Praha: Paulínky, 2016, s. 208, [[cit. 10.03.2019] b.305

„Pokrytci, vzhľad zeme a neba viete posúdiť. Ako to, že terajší čas posúdiť neviete?“⁸⁷

3.7 Farnosť ako „spoločenstvo spoločenstiev“

Pozorujeme, že svet okolo nás sa neustále mení, najmä keď nastávajú mnohé ťažké situácie, ako sú napr. vojny, epidémie, totalitné režimy, ktoré zasahujú do života ľudí a často nie je jednoduché sa v nich zorientovať. Podobne aj vo farnosti môžu nastať okamihy, ktoré narušia celý jej poriadok a systém. Sme pripravení na nejakú zmenu? Vidíme konkrétne, že v mnohých farnostiach sa zvyčajne ešte používa model pastorácie, v ktorej farár, prípadne kaplán plánuje, rozhoduje, ukladá rôzne úlohy laikom, aby ich zrealizovali. Ten, kto by mal byť stredom záujmu, je človek. Ešte pred II. vatikánskym koncilom sa vnímala štruktúra cirkvi z hľadiska starého hierarchického chápania – pyramídy, kde pápež je na vrchole, potom nižšie sú kardináli, biskupi a nakoniec kňazi vo farnosti. Po II. vatikánskom koncile skôr vnímame túto štruktúru v duchu komunitného, dialogického chápania. Čiže malo by ísť o spoluprácu kňazov s laikmi, o ich spoločné hľadanie ciest a riešení, ktoré by pomohli vytvoriť novú víziu pre farnosť.

Dnes sa hovorí o farnosti ako o „spoločenstve spoločenstiev“. V encyklike *Redemptoris Missio* Jána Pavla II. nachádzame jednu časť, ktorá hovorí o týchto malých spoločenstvách: „*Ide o skupiny kresťanov, ktorí sa stretávajú na rodinnej úrovni alebo v obmedzenom kruhu, aby sa modlili, čítali Písmo, prehľbovali si náboženské vedomosti a debatovali o cirkevných problémoch z hľadiska spoločného zaangažovania sa. Sú znamením života Cirkvi, pomocou pri hlásaní evanjelia a dobrým východiskom pre novú spoločnosť, ktorá je založená na civilizácii lásky.*“⁸⁸ Vytvárať tieto spoločenstvá nie je také jednoduché, ako sa zdá, lebo keď povieme: „*Vytvárajme farnosť ako rodinu.*“ alebo „*Diecéza je jedna veľká rodina.*“, pre mnohých tieto slová môžu byť nepochopiteľné a môžu byť aj sklamaní.

87 Lk 12,56

88 JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1997, s. 84,

b. 51[[cit.

10.03.2019]

Keď chceme zakúsiť pocit bezpečia alebo intimity v spoločenstve, toto je možné len v malých skupinách, v ktorých existujú priamo osobné vzťahy. Musíme ale pripomenúť, že farnosť nie je len miestom, kde sa cítime dobre, ale aj miestom, kde dochádza k vzájomnej komunikácii a k spolupráci laikov na rôznych podujatiach, ktoré sa uskutočňujú v rôznych formách. Zapájanie laikov do pastorácie im prislúcha, lebo oni majú svoj sviatostný základ v krste a v birmovke.

Hovoriť len o tom, že farnosť má byť spoločenstvom, naozaj nestačí. Je potrebné urobiť konkrétne kroky pre pastoráciu vo farnosti, ako nám ich predkladá Aleš Opatrný pre zasvätené osoby:

- *slavení liturgie*
- *vydávání svědectví světu o Kristu (martyria);*
- *konání diakonie (charita);*
- *vyučování těch, kdo se pro Krista rozhodli (katechizace);*
- *vedení druhých k rozhodnutí pro Krista (evangelizace);*
- *překonávání tendencí k rozdělení a rozpadu, spojování lidí a vytváření prostoru života pro ně uvnitř církve (koinonia).⁸⁹*

Tieto formy pastorácie sa nám môžu zdať možno samozrejmé, lebo o nich vieme, napokon sa však popri iných nejednoduchých úlohách vo farnosti môžu stať pre nás niečím ťažkým a neprekonateľným. Niekedy je kňaz taký zavalený povinnosťami, že už ani nemyslí na iné druhy pastorácie. Aleš Pokorný v súvislosti s prácou kňaza vo farnosti hovorí: „*Jako každá práce s lidmi i práce kněze přináší mnoho neúspěchů a zklamání, je pro něj jak zdrojem radosti, tak zdrojem frustrace.*“⁹⁰ V prípade svojej angažovanosti musí nájsť rozumnú mieru, aby mohol rozložiť svoje sily a schopnosti tak, aby dosiahol dobrý výsledok.

Dnes je teda nutné oživiť malé spoločenstvá, ktoré by boli ochotné viesť vzájomný dialóg, prehodnocovať a rozlišovať, aby sa predišlo možnému sektárstvu,

89 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, str. 108[[cit. 15.03.2019]

90 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, str. 90

samofúobosti alebo aj nadriadenosti. Rôzne stretnutia a farské zhromaždenia napomáhajú k posilneniu duchovného spoločenstva a sú aj dobrým prostriedkom v boji proti stále narastajúcemu individualizmu.

Zo strany kňaza je veľmi dôležitá iniciatíva a horlivosť. Na začiatku stačí robiť malé kroky, ako napr. dať k dispozícii priestory na schádzanie sa malých spoločenstiev, pýtať sa na rôzne základné potreby, ktoré farnosť potrebuje, aby mala možnosť slobodného prejavu. Pomaly sa vytvára živé farské spoločenstvo, v ktorom sa rúcajú všetky bariéry, a teda jeho prítomnosť je pre spoločnosť v dnešnom svete znamením spásy vo všetkých smeroch.

V každom takom malom spoločenstve sa nachádzajú ľudia, ktorí sú niekomu viac sympatickí, iným menej. Problémom môže byť nezdravá citová závislosť, ktorú si počas určitého obdobia človek vybuduje voči druhej osobe. V týchto spoločenstvách nejde o to, aby sme sa v nich cítili dobre, lebo ako hovorí Ján Hallon: „*Spoločenstvo začína byť spoločenstvom až vtedy, keď sa väčšina členov vedome podujme prelomiť tieto bariéry, vyjsť zo zakuklenia takých „priateľstiev“.*“⁹¹

Perfektné spoločenstvo nenájdeme nikde, lebo sme ľuďmi krehkými a smrteľnými. Máme svoje limity a neduhy, s ktorými sa učíme žiť v každodennom živote, ale skrze ne sa v nás buduje nádej, aby sme mohli rásť. V malých spoločenstvách toto všetko je možné zakúsiť. V nich nie je anonymita, miesto, kde by som sa mohol skryť, ako za nejakým stĺpom alebo múrom. V úzkom kruhu ľudí padajú naše masky a pretvárinky. „*Opravdivý a trvalý vzťah medzi ľuďmi bude len vtedy, keď sa bude zakladať na vzájomnom prijímaní a odpúšťaní slabostí a na nádeji v duchovný pokrok.*“⁹² Navyše je to dlhá cesta dozrievania, ktorá vyžaduje trpezlivosť a sebazapieranie. Dôležité je nachádzať na tom druhom skôr pozitívne stránky ako len negatívne, lebo len tak sa čoskoro vybuduje nový a zrelý vzťah.

Tento vzťah sa vyjadruje prejavom osobitnej „*blízkości*“. Nádhernými slovami

91 HALLON, J., *Jedno srdce a jedna duša*, Bratislava:Oto Németh, 1996, s. 32
15.03.2019]

[[cit.

92 HALLON, J., *Jedno srdce a jedna duša*, s. 32

túto blízkosť priblížil pápež František vo svojom príhovore v Dóme sv. Anny: „*Náš Boh je blízky a žiada od nás, aby sme boli jeden druhému nablízku, neodďaľovali sa navzájom. A prečo máme byť blízki jeden druhému? Pretože náš Boh je blízkym, prial si nás sprevádzať životom. Je Bohom blízkosti. Preto my nie sme osamotenými ľuďmi: sme blíždnymi, pretože dedičstvo, ktoré sme dostali od Pána, je blízkosť, teda gesto blízkosti.*“⁹³

Povinnosti, ktorými sme dennodenne pohlcovaní vo farnosti, nás môžu znechutiť, ale aj duchovne paralizovať. Púšťame sa do projektov, často neuskutočiteľných, a to nás niekedy privádza k prejavu apatie, pretože nevieme čakať na vhodný moment. Pápež František vyzýva pastoračných pomocníkov k viere vo svojej apoštolskej exhortácii Radosť evanjelia slovami: „*Kto začína bez dôvery, ten už dopredu prehral polovicu bitky a navyše zakopáva svoje talenty. Aj napriek bolestnému vedomiu o vlastných slabostiach treba kráčať vpred bez toho, aby sme sa cítili porazenými, a pamätať na to, čo Pán povedal svätému Pavlovi: „**Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti (2 Kor 12, 9)**“.*⁹⁴ Nesmieme sa vzdať pred začatým bojom, lebo naším triumfom je Kristov kríž.

3.8 Budovanie stratégie vo farnosti v duchu novej evanjelizácie

3.8.1 Spôsob novej evanjelizácie v malom spoločenstve kňazov

V dnešnej dobe sa nám stále ponúkajú možnosti, nové príležitosti, čiže je tu otázka, čo dnes potrebujú farnosti a ako prijať nové výzvy k jej premene. Najprv upriamime svoju pozornosť na kňazov, žijúcich vo farnostiach, lebo tam, kde je farár s kaplánom alebo s kaplánmi, i keď je to ťažko pochopiteľné, oni spolu tvoria jedno malé spoločenstvo. Isteže sa stretávame s mnohými problémami a ťažkosťami, ktoré nie sú

93 PÁPEŽ FRANTIŠEK Dostupné na internete: <https://www.vaticannews.va/sk/papez-frantisek/omsa-svata-marta/2020-03/ranna-homilia-nas-pan-je-bohom-blizkosti.html>

94 PÁPEŽ FRANTIŠEK, *Evangeliu Gaudium*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, s. 65,

b. 85[[cit.

15.03.2019]

jednoduché a ich riešenia sú často bolestivé. Vieme, že každý z nás má svoje neduhy, zlozvyky, zranenia, ktoré si prinášame do nového povolania, či už do manželstva, ale aj do zasväteného života.

To, čo sa v dnešnej dobe vytráca, je vzájomný rešpekt, úcta a poslušnosť voči autorite. Prvá vec, ktorá by sa mohla zmeniť, je čas pre spoločnú modlitbu. Kvôli povinnostiam sa kňazi často sťažujú, že nemajú čas na nič. Modlitba je najdôležitejšou súčasťou všedného dňa, kedy sa človek aspoň na chvíľu zastaví. Nie je potrebné modliť sa spolu celý breviár, ale zo skúseností z niektorých farností vieme, že je možné modliť sa ranné chvály alebo večery. Spoločná modlitba môže kňazom pomôcť dostať sa z často uzatvoreného spôsobu života a konzervatívnosti.

Ďalšia vec, ktorá sa zdá možno zanedbateľná a neuskutočniteľná, je napr. spoločné stolovanie – raňajky, obedy a večere. V rodinnom živote medzi manželmi a deťmi je tiež dôležitý stôl, pri ktorom sa rodina stretáva. V rodine dokonca existujú tri stoly, ukazujúce na významné miesta v jej strede. Prvý stôl je v miestnosti, kde spoločne rodina je. Druhý stôl je v spálni a je ním manželské lôžko ako oltár lásky, kde vzniká nový život. Môžeme povedať, že je to posvätné miesto, kde by nikto cudzí nemal mať voľný prístup. Tretím stolom je stôl slávenia Eucharistie, keď celá rodina ide do kostola na sv. omšu. Je to stôl, ktorý nemôže chýbať, lebo na ňom sa uskutočňuje pri každej omši tá najväčšia obeta, obeta Ježiša Krista za naše hriechy. Toto všetko sa dá aplikovať aj na faru, kde sú dvaja alebo traja pohromade.

Jednou z vecí, ktorá by určite nemala chýbať u kňazov pohybujúcich sa v pastorácii, je jeden voľný deň v týždni. Pre niektorých toto môže byť pohoršením, ale tí, ktorí sa majú duchovne starať o svoje stádo vo farnosti, potrebujú raz do týždňa nabrat' síl, aby mohli ďalej fungovať. Častejšie sa stretávame s unavenými, vyčerpanými a frustrovanými kňazmi, ktorí potom nie sú schopní ďalej pokračovať ani len v základnej pastorácii. Musíme si uvedomiť, že kňazi vo farnosti pracujú s ľuďmi, oproti iným, ktorí pracujú fyzicky alebo manuálne, preto je aj vhodné nájsť si chvíľu na odpočinok.

Kňaz by mal byť vo svojej duchovnej službe hlavne terapeutom, ako aj čítame u Aleša Pokorného: „*Dáme-li totiž stranou některé zvláštní případy, kdy kněz je teologem a*

současně opravdu kvalifikovaným psychoterapeutem (případně psychologem či psychiatrem) , potom platí, že by měl poskytovat terapii stojící na Božím Slově, na modlitbě, na svátostech, teda terapii, která vychází z nezištné lidské lásky a ze síly a moci evangelia, a rozhodně by se neměl pokoušet o amatérskou psychoterapii, byť by se u toho tvářil nesmírně kompetentně.“⁹⁵

Každý má nejaké očakávania, aký by mal kňaz byť, čo by mal robiť, ako by sa mal správať, ale musíme si priznať, že mnohé veci nie sú a nebudú podľa našich predstáv. Je jasné, že nemôžeme chcieť, aby robil veci podľa nás, aby sa zo dňa na deň zmenil. Kňaz má zostať človekom, akým je, ale navyše sa má usilovať o to, aby bol predovšetkým mužom viery, modlitby, človekom láskavým a pokorným.

Ďalšia vec v pastorácii kňaza – jeho oblečenie – je možno pre niektorých zbytočná, ale pre mnohých veľmi dôležitá. Oblečenie, ktoré nosíme, je dôležité. Kňazské oblečenie sa líši od normálneho tým, že je určitým znakom. Aj čierna košeľa a biely kolárik môžu byť jedným z významných spôsobov evanjelizácie. Jednoducho, keď ľudia vidia človeka takto oblečeného, môžu ho ľahšie identifikovať ako kňaza a požiadať o spoveď, či iné sviatosti, prípadne podobné základné potreby. Čierna farba kňazského oblečenia je znakom odumierania tomuto svetu, ukazuje na to, aký má byť postoj kresťana k svetu. Je pravda, že obvykle človek túži po pocte, úcte, aby ho druhý pochválil, ale vieme, že toto nie je spôsob, ako by sme mohli evanjelizovať. Veľmi mnoho záleží na našom prístupe k druhým, lebo tam sa ukazuje, či vieme byť pokornými a trpezlivými.

3.8.2 Spôsob novej evanjelizácie v rodine

V kapitole o spoločenstve sme už spomenuli, že rodina je základnou bunkou spoločnosti, a teda je malým spoločenstvom, v ktorom sa uskutočňuje to najpodstatnejšie a to je: narodenie detí, výchova detí a vzdelávanie detí. Môžeme sa pýtať, ako to súvisí s farnosťou a jej novou evanjelizáciou. Dokonca musíme povedať, že evanjelizácia v rodine je prioritou. Ondrej Šmidriak zdôrazňuje tento podstatný prvok: „*Odovzdávanie*

95 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 84[[cit. 15.03.2019]

evanjelia a viery je predovšetkým záležitosťou rodín, skupín, jednotlivých spoločností, až potom môže vstúpiť do diania inštitucionálna školská náboženská výchova.“⁹⁶ Je navyše zaujímavé, že tu autor spomína nielen rodinu, ale aj skupiny alebo jednotlivé spoločnosti, kde sa odovzdáva viera. Týmto spoločenstvom by mohla byť aj farnosť. V rodinách, v skupinách alebo v malých spoločnostiach sa vytvára nádherný priestor, kde dochádza k pravidelnému zmiereniu – teda odpusteniu medzi jednotlivcami, ktoré pozitívne vplýva na ich fungovanie vo farnosti.

Pre toto je potrebné formovať rodičov v ich úlohe z hľadiska pastorácie a farnosť by mala byť tá, ktorá zrealizuje rôzne podujatia, stretnutia, pri ktorých sa budú riešiť najväznejšie témy a problémy. Pomoc týmto rodinám je dnes naozaj najväznejšou témou, pri ktorej by sme mali reálne uvažovať, čo konkrétne môžeme pre rodiny urobiť. Tak ako je Cirkev povolaná ohlasovať evanjelium, tak i v rodine sa rodí dôležitá úloha evanjelizovať. Pre ťažkosti a problémy, ktoré sú prítomné v klasickej rodine, je potrebné nájsť spoločný účinný model. Jeden z týchto modelov, prevzatý od Benedikta XV., nám predstavuje aj Ondrej Šmidriak: „*V každej rodine, má byť dôstojným spôsobom uchované Sväté písmo, aby ho jej členovia mohli čítať a modliť sa jeho slovami. Odporúča sa vytváranie malých spoločností medzi rodinami, v ktorých sa rozvíja spoločná modlitba a meditácia nad primeranými textami Písma.*“⁹⁷

Najmä zo strany kňaza by malo prísť odporúčanie pre rodiny, aby sa spolu modlili a spoločne čítali Sv. písmo. Dnes je veľmi náročné robiť túto formu odovzdávania viery, lebo rodičia často nemajú čas a sťažujú sa, že ich manželstvo nefunguje. Bez Božieho slova a bez modlitby nemá šancu manželstvo pretrvať.

Jedným z modelov modlitby je napr. nedeľná modlitba ranných chvál, pri ktorých sa manželia pomodlia s deťmi tri žalmy a potom prečítajú úryvok z evanjelia. Napokon otec ako hlava rodiny sa pýta detí, čo počuli a potom aj vysvetľuje a odpovedá na toto Božie slovo. Tento model je vyskúšaný u mnohých rodín, ktoré zakúsili ovocie

96 ŠMIDRIAK,O., *Pastorácia s dôrazom na spoločenstvo a evanjelizáciu*, Ružomberok: Verbum, 2012, s. 126 [[cit. 15.03.2019]

97 ŠMIDRIAK,O., *Pastorácia s dôrazom na spoločenstvo a evanjelizáciu*, Ružomberok: Verbum, 2012, s. 128 [[cit. 20.03.2019]

Neokatechumenátnej cesty po celom svete. Uvedomujeme si, že pri modlitbe je náročné udržať koncentráciu detí. Napriek týmto ťažkostiam je skúsenosť veľmi dobrá. Táto modlitba navyše upevňuje manželskú lásku a najmä jednotu medzi manželmi v úlohe odovzdávania viery. Tento model nie je len pozvaním pre rodiny, ktoré vstúpili do Neokatechumenátneho spoločenstva, ale aj pre rodiny, ktoré prežívajú krízu, či v manželstve, alebo aj vo výchove detí.

V rámci pastorácie vo farnosti by sme mali pomáhať týmto rodinám, najmä tým, ktoré sú početné a potrebujú našu pomoc a duchovné vedenie. Musíme si uvedomiť, že z týchto kresťanských rodín vychádzajú mnohé povolania, či už do manželstva, alebo aj do kňazstva a zasväteného života. V posledných časoch sa z kostolov vytrácajú mladí ľudia, ale aj mladé rodiny s deťmi, čo je aj dôsledok sekularizácie v Európe.

V tejto perspektíve je potrebné podporovať mladých ľudí, manželstvá s deťmi, malé spoločenstvá a rôzne hnutia, aby farnosť mohla byť živá a kreatívna pri realizácii mnohých dobrých projektov. O tejto podpore hovorí tiež Aleš Pokorný, i keď si uvedomuje, že spoločenstvá nebývajú vždy tým ideálnym vzorom: *„Společenství nejsou, jak ukazují zkušenosti, žádným jednoznačně ideálním jevem, nejsou vzorkem ráje uprostřed slzavého údolí. Jsou mnohdy obtížnou záležitostí, ale mohou být školou růstu křesťanů k samostatnosti a kooperaci současně. A pro mnohé jsou tím nejlepším prostorem života. Proto je dobré podporovat a zároveň jim pomáhat, aby neutonula ve svých omylech a chybách“*.⁹⁸

3.9 Malé spoločenstvá Neokatechumenátnej cesty a ich ovocie

Keď predstavujeme Neokatechumenátnu cestu, uvedomujeme si, že to nie je spoločenstvo, ktoré je jediné a najlepšie. Sme si vedomí plurality, ktorá jestvuje v mnohých krajinách sveta, čiže existujú aj iné spoločenstvá, ako sú napr. Hnutie Svetlo-

98 POKORNÝ, A., *Pastorace v postmoderní společnosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 126-127[[cit. 20.03.2019]

Život, Cursillos de Cristianidad (Kurzy kresťanstva), Komunita Emanuel, Comunione e Liberazione (Spoločenstvo a Oslobodenie), Hnutie Fokoláre, Katolícka charizmatická obnova v Duchu Svätom, Hnutie Oáza, Hnutie Fatimský apoštolát a iné.

Musíme si ale uvedomiť, že Neokatechumenát nie je hnutím. V knihe *Obnova farnosti cez neokatechumenát* čítame: „*Návrat k prameňom ranej Cirkvi na Druhom vatikánskom koncile spočíva tiež v obnovení cesty iniciácie po etapách pred krstom dospelých. Je to opravdivá cesta iniciácie pre tých, čo nikdy neputovali po ceste kresťanskej viery.*“⁹⁹ Teda aj z týchto slov vyplýva, že ide o katechumenát pre tých, ktorí už boli pokrstení, ale nedostali potrebnú iniciáciu. Nepodryva sa týmto snaha a autorita kňazov, ktorí nepochybne robia všetko pre to, aby čo najlepšie pripravili ľudí vo farnosti na krst. Ide o plnšie prežívanie kresťanskej viery v malých spoločenstvách, ktoré sa pravidelne stretávajú pri sláveniach liturgie Slova, Eucharistie a konvivencie, kde spoločne vo svetle Božieho Slova napredujú po ceste zrenia. Je ale potrebné vedieť, že nestačí len vytvoriť spoločnosť, aby ich členovia mali zrelú vieru, ale ide aj o to, aby boli zachytení ľudia aj mimo Cirkvi, napr. ateisti, ktorí nikdy nepočuli o Kristovi.

Preto je aj potrebné obdobie, ktoré sa nazýva „kerygmatickým“, keď sa počúva pätnásť katechéz, ktoré majú podstatnú úlohu pripraviť človeka na počúvanie, teda objaviť podstatu tzv. „trojnožky“ a to sú *Slovo, liturgia a spoločenstvo*. Ukončenie týchto katechéz sa dovŕši dvojdňovým stretnutím, ktoré sa volá „konvivencia“ v preklade „žiť spolu“, počas ktorej sa títo pozvaní ľudia rozhodnú vykročiť na túto cestu iniciácie.

3.9.1 Rodiny otvorené Duchu Svätému a ich evanjelizácia vo svete

Jedno z ovocí Neokatechumenátnej cesty sú rodiny s deťmi, ktoré majú túžbu ísť kdekoli do celého sveta, aby sa mohli dať k dispozícii pre novú evanjelizáciu. Tieto rodiny majú skúsenosť so spoločenstvom, kde kráčali po ceste a dozrievali k dospelej viere, aby raz mohli ísť všade, kde ich Boh pošle. Aj Jozef Kyselica dosvedčuje slovami

⁹⁹KYSELICA, J., *Obnova farnosti cez neokatechumenát*, Trnava: Dobrá Kniha, 1998,

s. 53[[cit.

20.03.2019]

tento fakt: „*Spoločenstvá neokatechumenátu svedčia dnes o zázrakoch, ktoré medzi nimi spôsobil Boh. Pripomínajú, ako veľa takmer zničených manželstiev sa obnovilo a otvorilo na nový život, koľko mladých ľudí zanechalo drogy a terorizmus, koľkí získali nový sociálny rozmer, keď svoje peniaze dali k dispozícii chudobným, koľkí sa celí odovzdali do služby Cirkvi cez kňazské a rehoľné povolania*“.¹⁰⁰ Na týchto faktoch, o ktorých netreba pochybovať, sa zrodil nový fenomén, ktorý dal do pohybu cez pôsobenie Ducha Svätého obrovské dielo, ktoré presahuje náš rozum a naše myslenie.

Kiko Argüello, iniciátor cesty si na začiatku určite nepomyslel, že táto skutočnosť dôjde až do takýchto rozmerov, že celé rodiny i s deťmi pôjdu do celého sveta hlásať evanjelium.

Prvé skúsenosti vyslania rodín do misií zaznamenávame v roku 1986, a tiež i nasledujúce roky bolo čoraz viac a viac rodín. Prvé tri rodiny, práve v tomto roku 1986 boli vyslané do Strasburgu v Rakúsku, do Hamburgu v Nemecku a do finského mesta, ktoré sa volá Oul. Je jasné, že na začiatku po príchode do týchto zemí nemali rodiny hneď nejaký úspech, lebo to boli miesta, ktoré bolo napr. plné narkomanov, prostitútok, ateistov a väzňov; teda katechizovať a vytvárať nové spoločenstvá nebolo nič jednoduchého.

Rodiny si uvedomovali, že toto nie je ich dielo, teda ľudské, ale je to dielo Ducha Svätého, ktorý pomáha v neľahkých situáciách, v ktorých sa často nachádzajú. Tieto vyslania rodín nefunguje na základe toho, že ja sa raz prebudím a poviem si: „*Idem na misiu*“. Vždy je to v poslušnosti medzinárodnému ekypu, ktorý tvorí Kiko Argüello, Maria Ascensión Romero a presbyter Padre Mario Pezzi a oni sú tí, ktorí rozprávajú s týmito rodinami a skúmajú, či sú pripravení na túto náročnú misiu. Vieme, že počínajúc Sv. Jánom Pavlom II. až po dnešného pápeža Františka sa uskutočňovalo toto rozoslanie rodín, teda vždy to bolo schvalované tou najvyššou autoritou. Dosvedčuje to aj náš autor knihy *Obnova cez neokatechumenát*: „*Pred odchodom rodín na misie odovzdáva Svätý Otec každej rodine krátkym obradom misijný kríž. Obyčajne najskôr zdôrazní dôležité body, na ktoré majú rodiny vo svojej misii pamätať, potom sa modlí nad zhromaždenými*

100 KYSELICA, J., *Obnova farnosti cez neokatechumenát*, Trnava: Dobrá Kniha, 1998, s. 157[[cit. 30.03.2019]

rodinami určenú modlitbu a po odovzdaní kríža zakončí požehnaním".¹⁰¹ Toto rozoslanie je vždy formou liturgie, aby sa umocnila vážnosť tohto obradu. Je zaujímavé, že s rodičmi idú i deti, ktoré majú rôzny vek, a teda i v tomto aspektu je potrebné veľmi dobre skúmať, či sú pripravení odísť.

V dnešnej dobe existuje plno falošných a nepravdivých správ, často sa nachádzajúce na internetu, alebo v iných médiach, ktoré očierňujú Neokatechumenátnu cestu. Musíme si uvedomiť, že táto nová evanjelizácia sa nerobí spôsobom virtuálnym, ale prostredníctvom živého slova, ktoré je dôležitým prvkom celého ohlasovania kerygmy. Je to návrat k modelu prvotnej Cirkvi, aby sa mohli liečiť zranenia a neduhy spoločnosti, ktoré sa po dobu tisícročí rozšírili po celom svete, najmä v rodinách, ktoré čoraz častejšie prežívajú krízu.

Modelom každej súčasnej rodiny by mala byť „Svätá rodina“ teda Sv. Jozef, Panna Mária a Ježiš. Ich príklad pomáha mnohým rodinám, ktoré už nevedia ako žiť, alebo ako vychovávať svoje deti. Budúcnosť novej evanjelizácie je práve v objavení jej novosti a otvorenosti sa Duchu Svätému, ktorý zapaluje srdcia veriacich a pozýva ich kráčať do diaľky. Niekedy to vyžaduje veľa trpezlivosti. Je to umenie čakať na vhodný okamih, ktorý raz príde.

3.9.2 Špecifické znaky seminárov Redemptoris Mater a ich úloha pri novej evanjelizácii

Keď počujeme tento názov „Redemptoris Mater“, môže nás to trochu zmiast', lebo si myslíme, že to je označenie pre nejakú rehoľu, ako je napr. rehoľa Redemptoristov. Tieto semináre sú zriadené pre jeden dôležitý účel a to pre novú evanjelizáciu a pod ochranou Najsvätejšej Panny Redemptoris Mater. Do týchto seminárov vstupujú chlapci, ktorí počuli Božie volanie a rozhodli sa dať svoj život pre novú evanjelizáciu. V knihe Jozefa Kyselici sa dozvieme o troch znakoch, ktoré charakterizujú seminár Redemptoris

101 KYSELICA, J., *Obnova farnosti cez neokatechumenát*, Trnava: Dobrá Kniha, 1998, s. 161

[[cit. 30.03.2019]

Mater: „a) diecézny charakter; b) perspektíva novej evanjelizácie c) paralelné pôsobenie seminaristov v katechumenáte a v seminári.“¹⁰²

Uvedomujeme si, že semináre sú zriadené samotným diecéznym biskupom tej konkrétnej diecézy a pod jeho patronátom v ňom pôsobia formátori, ktorí starostlivo bedlia a vychovávajú týchto chlapcov, aby sa raz mohli stať svätými a horlivými kňazmi. Na začiatku pôsobia vo farnosti, do ktorej sú poslaní vykonávajú službu spolu s kňazmi z diecézy. Čo nikdy nie je jednoduché a samozrejmosťou je poslušnosť voči biskupovi. V tejto jednote a poslušnosti biskupovi sa kňaz dáva k dispozícii pre všetkých, to znamená aj v konkrétnej farnosti, kde pôsobí. Nie je pravda a často sa to i tak vníma, že tento kňaz zo seminára Redemptoris Mater je tu len pre spoločenstvá z neokatechumenátnej cesty a ostatní ľudia z farnosti ho nezaujímajú.

Neokatechumenátne spoločenstvo pomáha týmto kňazom, aby viac rástli vo viere a hlavne pomáha v krízach, s ktorými si človek sám neporadí. Každý kňaz potrebuje spoločenstvo a môže to byť akékoľvek spoločenstvo, pričom nemusí to byť len neokatechumenát.

Iný špecifický znak a pečať tohto seminára môžeme vidieť v perspektíve novej evanjelizácie. V tomto prípade sa myslí pripravenosť a ochota ísť kdekoľvek do celého sveta a hlásať evanjelium, tam kde je to najviac potrebné. I toto poslanie je postavené na základe poslušnosti biskupovi a formátorom neokatechumenátnej cesty. V štatúte seminára je určené, za akých podmienok môže byť kňaz vyslaný na misiu. Tento netradičný spôsob pomáha vyjsť týmto kňazom z nebezpečenstva inštalácie. Forma tejto misie je rôzna. Kňaz je buď vo farnosti v konkrétnej misijnej krajine, kde je situácia zvlášť ťažká, alebo ako presbyter s rodinami, čo sa nazýva „misio od gentes“, kde pomáha pri novej evanjelizácii, aby sa mohla uskutočňovať na určitom mieste. Je aj možné, že sa po nejakom čase môže vrátiť do svojej diecézy, keď ho biskup bude potrebovať napr. vo farnosti, kde sa situácia zhoršila. Nová evanjelizácia by mala byť radikálnou odpoveďou na situáciou vo svete. Netýka sa to len kňazov, alebo rehoľníkov, ktorí sú povolani na túto misiu, čo nám i dosvedčuje Jozef Kyselica, keď hovorí: „ *Nielen*

102 KYSELICA, J., *Obnova farnosti cez neokatechumenát*, Trnava: Dobrá Kniha, 1998, s 166[[cit. 30.03.2019]

kňazi ako misionári a laici bez rodín, ale celé rodiny, väčšinou mladé a bohaté na deti, sa vzdávajú istoty svojho prostredia, laici aj svojej výnosnej práce, aby takouto riskantnou formou v prostote a pokore zjavovali pravdu evanjelia. ¹⁰³

Tretím významným aspektom tohto seminára je paralelná účasť na živote vo svojom spoločenstve, a tiež i na živote formácie v seminári. V osobe seminaristy sa neobjavuje nejaká rozpoltenosť, že by bol na dvoch stoličkách. Toto dvojité poslanie v ňom vytvára dokonalú harmóniu a vzájomné obohatenie. Od každého seminaristy sa osobitne očakáva záujem o štúdium teologických disciplín, ochota rešpektovať formy duchovného života, podriadenie sa autorite, ako sú biskup diecézy, ale tiež predstavení seminára. Na druhej strane, zúčastňovanie sa pravidelne na liturgiách a stretávanie sa s ľuďmi rôzneho veku a charakterom (starí, mladí, chorí, menej inteligentní, vzdelaní apod.) mu pomáhajú pochopiť zložitosť života, a s tým i spojené bolesti a krízy, v ktorých môžeme objaviť a precítiť jeho hĺbku.

Tieto semináre sú prínosom pre akúkoľvek farnosť, a to najmä v súčasnej dobe, kedy stále viac ubúda povolania k duchovnému a zasvätenému životu. Títo chlapci prišli do seminára z konkrétnych farností, rodín, spoločenstiev, aby mohli zakúsiť radosť z povolania, myslíme tým ktoréhokoľvek (manželstvo, kňazstvo alebo zasvätený život), a tak plnili Božiu vôľu a napredovali v uskutočňovaní konkrétneho plánu pre ich život.

103 KYSELICA, J., *Obnova farnosti cez neokatechumenát*, Trnava: Dobrá Kniha, 1998, s. 167 [[cit. 01.04.2019]

Záver

Pri tejto diplomovej práci je potrebné si uvedomiť, že „nová evanjelizácia“ je fenoménom, o ktorom sa dnes už menej hovorí. Súčasný človek nemôže prežiť v tomto svete bez ohlasovania kerygmy, bez existencie spoločenstiev ale ani bez existencie farností. Farnosť je miestom prijatia, je spoločenstvom Cirkvi, kde má každý človek možnosť prísť a zakúsiť lásku Boha, ktorá sa z našej spoločnosti postupne vytráca. Diplomová práca zdôrazňuje účinnosť malých spoločenstiev, ktoré nemajú byť prekážkou vo farnostiach, ale pomocou k uskutočňovaniu novej evanjelizácie v dejinách spásy. Konkrétne je tento fakt ukázaný na pôsobení Neokatechumenátnych spoločenstiev vo farnostiach a ich ovocí , ktoré prinášajú misie rodín a vznik misijných, diecéznych a medzinárodných seminárov Redemptoris Mater po celom svete.

Literatúra

AZ, SÚBORNÉ DIELO. 1.ZV. *Príbeh mojej duše, Terézia z Lisieux*, Lúč, Bratislava: 1997,

ISBN 9788081790270

CORDES, P.J. *Znamenia nádeje, Hnutia, laické združenia a nové skutočnosti v živote Cirkvi na prahu Jubilea*, Nové Mesto spol. s.r.o., Bratislava: 1998, ISBN 80- 85487-53-5

HALLON, J. *Jedno srdce a jedna duša, Tajomstvo malého spoločenstva a jeho zapojenie do života farnosti*, Oto Németh, Bratislava: 1996, ISBN 80-967639-0-3

HRABOVEC, E. *Boh a štát: Európa medzi laicitou a laicizmom*, Spolok Svätého Vojtecha, Trnava: 2014, ISBN 978- 80-8161-084- 4

JÁN PAVOL II. *Christifideles laici, O povolání a poslaní laikov v cirkvi a vo svete*, Lúč, Bratislava: 1990, ISBN 80-7114-011-2

JÁN PAVOL II. *Encyklika Redemptoris Missio*, Spolok Svätého Vojtecha, Trnava: 1997, ISBN 80-7162-045-9

KOLEKTÍV AUTOROV *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Spolok Svätého Vojtecha, Trnava: 2008, ISBN 9788071627388

KOLEKTÍV AUTOROV, *Katechizmus katolíckej cirkvi*, Spolok Svätého Vojtecha, Trnava: 1998
ISBN 80-7162 253-2

KONFERENCIA BISKUPOV, *Pastoračný plán katolíckej cirkvi pre Slovensko 2007-2013*, Spolok Svätého Vojtecha: 2007 ISBN 978-80-7162-695- 4

KYSELICA, J. *Obnova farnosti cez neokatechumenát*, Dobrá kniha, Trnava 1998,
ISBN 80-7141-036-5

MALLON, J. *Proměna farnosti, Z udržovacieho režimu k misijnému zápalu*, Karmelitánské nakladatelství, Praha: 2018, ISBN 978-80-7666-046-6

NEMEC, M. *Základy kánonického práva*, Iura editio, Bratislava: 2007,
ISBN 80- 8078- 130-3

OPATRŇÝ, A. *Pastorace v postmoderní spoločnosti*, Karmelitánské Nakladatelství, Kostelní Vydří: 2001, ISBN 80-7192-557-8

PÁPEŽ FRANTIĚK *Apoštolská exhortácia Evangelii Gaudium o ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, Spolok Svätého Vojtecha, Trnava: 2014, ISBN 978-80-8161-044-8

PÁPEŽ FRANTIŠEK *Amoris laetitia – Radost z lásky*, Paulínk, Praha: 2016,
ISBN 978-80-7450-225-5

PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPRAVODLIVOSŤ, *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi*, Spolok Svätého Vojtecha, Trnava: 2008 ISBN 9788071627258

PAVEL VI., *Apoštolská exhortace Evangelii nuntiandi, hlásaní evanjelia*, Zvon, Praha:1990
ISBN 80-7113-159-8

SVÄTÉ PÍSMO, *Starého i Nového zákona*, Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, Rím 1995

ŠMIDRIAK, O. *Pastorácia s dôrazom na spoločenstvo a evanjelizáciu.....trápenie individualistov alebo vytváranie spoločenstva*, Verbum, Ružomberok: 2012
ISBN 978-80-8084-871-2

TOMKO, J. *Budovať Cirkev*, Spolok Svätého Vojtecha, Trnava: 1994, ISBN 80-7162-045-9

BENEDIKT XVI. *V homílii na slávnosť svätých apoštolov Petra a Pavla 28.júna 2010*

Dostupné na internete: <https://zasvatenyzivot.sk/poslanie-evanjelizovat/>

DOMINIQUE REY, Dostupné na internete:

<https://www.smn.sk/index.php?cislo=1308&sekcia=clanky&smn=20120109.html>

JÁN PAVOL II., *Pri svojej prvej návšteve Poľska v r. 1979*

Dostupné na internete: <https://old.katolickenoviny.sk/39-2016-nova-evanjelizacia/>

PÁPEŽ FRANTIŠEK, *Ranná homília 18. februára 2020*

Dostupné na internete: <https://www.vaticannews.va/sk/papez-frantisek/omsa-svata-marta/2020-03/ranna-homilia-nas-pan-je-bohom-blizkosti.html>